

სახელთა
განმარტვნი

სხეული
თხეულეძანი
თხეულე

2

სახელმწიფო გამოქვედობა
„სახელოთა სხეულეძანი“
თბილისი
1960

სახელთა
განმარტვნი

ფოძი
I
ხეულეძანი
2

სახელმწიფო გამოქვედობა
„სახელოთა სხეულეძანი“
თბილისი
1960

სახელთათ
განმარჯვებელი

სახელთათ
განმარჯვებელი
თბილისი

2

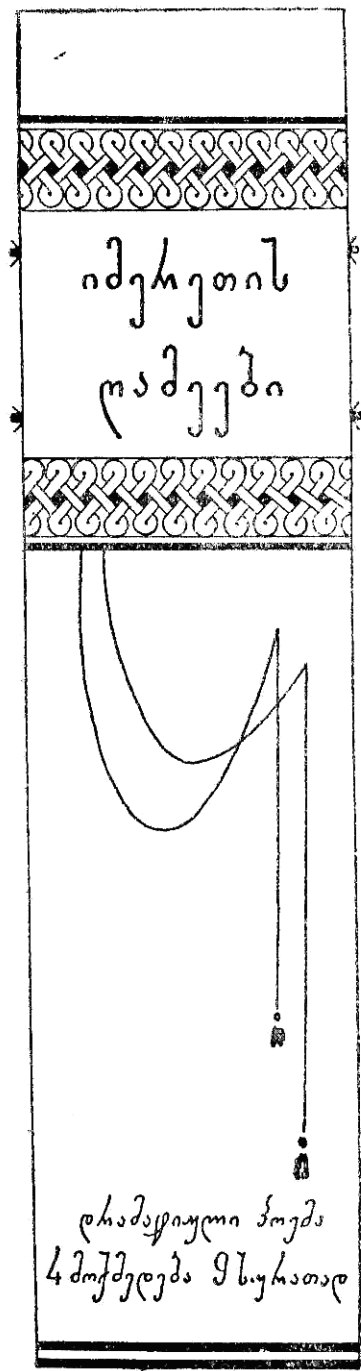
სახელთათ
განმარჯვებელი

ფორმა
I
სახელთათ

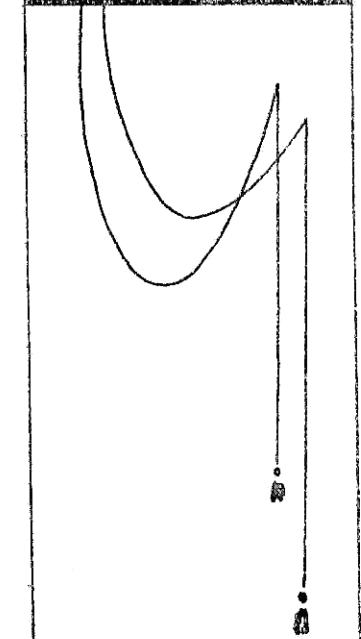
2

სახელთათ განმარჯვებელი
„სახელთათ განმარჯვებელი“
თბილისი
1960

სახელთათ განმარჯვებელი
„სახელთათ განმარჯვებელი“
თბილისი
1960

იმეჩეთის
ლამეები

ღამაფიჯოი ზოგმა
4 მთქმეღმა მსუხათარ

მოქმედი პირნი

სოლომონ პირველი — მეფე იმერეთისა
 დედოფალი
 მარინე
 როსტომ — რაჭის ერისთავი
 სალომე }
 გიორგი } როსტომის შვილები
 მეთოდე }
 გივი }
 პაპუნა წერეთელი
 ბერი ლორთქიფანიძე
 პარმენ მოურავი
 ანდრია ლოლობერიძე
 მიქაბერიძე
 ოტია ავალიანი }
 მიქელაძე } დიციხეკაცები
 თანდარუხ იოსელიანი }
 მესხი }
 იაშვილი
 პაპუნა აბულაძე
 იოსებ კათალიკოსი
 გიგელა თევდორაძე
 ოსმან ალი — ელჩი
 მსახურნი და მხლებელნი

მოქმედა პირველი

პირველი სურათი

ბარაკონის ციხე-დარბაზში

როსტომის ცოლი სალომე შინამოსამსახურე ქალოშვილებს ხელსაქმეს ასწავლის.

სალომე — აი, ხომ ხედავ, ზოლი აკლია!

არ ვარგა, შვილო!

შენ, მათა, კუდრაჭა ქალო! ასწავლე დობილს.

სალომე — ქალბატონო!

ამას ჩვენ გუშინ მოვრჩებოდით. მაგრამ დობილი ავად გაგვიხდა.

სალომე — ავად? რომელი?

სალომე — ევდოსია!

სალომე — ევდოსია?

როსტომ აქამდე არ მითხარით?

ქობაბადინში რამე წამალს მოვუძებნიდი!

ხლა რას შეგება?

სალომე — ღვთის მადლით, კარგად არის.

ხელე, მგონია, ფეხზედაც ადგეს!

სალომე — (სხვა ნაქსოვს აცქერდება). უი, ჩემს თვალებს!..

ეს რა გიქნია, შე კუდიანო?

შენ კი მომიკვდი!

თვალი უკუღმა ამოგიღია...

აა, უცქირე ამ შენს დობილს... მომწონს, მათიკო.

მშვენიერია! მშვენიერია!

სეთ ვაჟკაცსე გაგათხოვებ, თვალი რჩებოდეთ...
 (თავისთვის)

... ამ ნაქსოვმა გამახსენა ჩემი წარსული...

ჩემს ქალობაში დედაჩემი მიქსოვდა ასეთს...

... იგი ქსოვილი, სამკაული ოქრო-ნაქარგი,

... იყო დედოფლის შესაფერი — ასე ვფიქრობდი...

... და იმ სამკაულს საუცხოვოს მე მიმზადებდნენ...

... როგორსაც ერთ დროს ატარებდა მნათიმნათობი

და დედოფალთა დედოფალი, მარად ნეტარი.
მას, მამობილმა კახაბერმა, ტახტზე ასვლისას
მშვენიერს წელზე შემოარტყა ნაკურთხი ხმალი.
მსახური — მეც გამიგია, ქალბატონო! სოლომონ მეფის
მეუღლე თურმე ლამაზია, ისე ლამაზი,
რომ იმისთანა დედოფალი არსად ნახულა.
სალომე — საბაგელო! ნეტა, რას როშავ?
მე შეენატროდი თამარ მეფეს, ვის მამობილად
კახაბერ ყავდა, წინაპარი ჩემი მეუღლის,
შენ კი... უზრდელო, გამახსენე ვიღაც გლახაკის
და ქაჯაიას ნაცოლარი...

მსახური — მაპატიე!
როგორ შეგწვდები თქვენს მაღალ აზრს...
სალომე — დაფიქრდი ხოლმე, ვიდრე ენას აამეტყველებ!
(შემოდის მოურავი).

მოურავი — ქალბატონო!
სალომე — რა გინდა, პარმენ?
მოურავი — ვიღაც უცხონი, გადაცმულნი, კარზე გეახლნენ.
ნებას ითხოვენ, ქალბატონო!
სალომე — გადაცმულნი? ეგ რა ახალი ამბავია?
მოურავი — დიახ, ქართველებს არა გვანან...
სალომე — ქალიშვილებო! მორჩით თქვენ საქმეს
(შინამოსამსახურენი ხელსაქმეებით გაიკრიფებიან).

პარმენ!
როგორ გგონია, ვინ იქნებიან?
მოურავი — რა მოგახსენო...
ეტყობათ, რაღაც საჩუქრებიც მოუტანიათ...
სალომე — აა! მიხვედრილი ვარ! სთხოვე!
როსტომიც ახლავე მოვას!..
მოურავი — აგერ, ბატონიც!
(შემოდის როსტომი)

როსტომ — რა ამბავია? ეზოში ხალხი.
სალომე — (მოურავს) შენ წადი, სთხოვე...
(მოურავი გადის).
როსტომ! ვიცის მიხვედრილი ვარ...
უთუოდ ფაშა, ან ხონთქარი კაცებს გიგზავნის...

როსტომი — მერე? ადამიანო!
ეს რომ გაიგოს სოლომონ მეფემ?..
სალომე — გადაცმულნიც მიტომ არიან...
როსტომი — როგორ თუ გადაცმულნი?
სალომე — ფრთხილია ფაშა ახალციხისა...
წინდახედული!
სჭირდება შენი ერთგულება, მხარის დაჭერა!
როგორც ეტყობა, არ ენდობა სოლომონ მეფეს.
იცის, რუსეთთან გაბმული აქვს ფარული ქსელი...
განსაკუთრებით ახლა, როცა რუსთა ხელმწიფემ
ოსმალეთს დავა აუტეხა და ომს მოელის...
როცა ერეკლე მეფის კაცი
დაძვრება იმერეთ მეფის კარზე, დიდებულებში
და ჩიბაგს საქმეს, თურქებისთვის ფრიალ საეჭვოს...
(შემოდის თურქი ელჩები).

აა! მოხარული ვარ, ოსმან ალი, ეს თქვენ ბრძანდებით?
როსტომი — კეთილი იყოს, ბატონებო, თქვენი სტუმრობა!
გულმხიარული მოგესალმებით!
ოსმან — სალამი ქალბატონს! სალამი დიდ ბატონს...
სალომე — დიდად, დიდად გვასიამოვნებთ...
ოსმან — დიდი მოკითხვა ჩემი დიდი მბრძანებლისაგან!
იგი სულთანის დავალებით მდაბლად თავს ვიხრით:
თქვენ, ქალბატონო, ჩვენო ბრძენო მანდილოსანო,
და თქვენს მეუღლეს, სახელგანთქმულს, დიდ როსტომ
ბატონს.

როსტომი — მოხარული ვარ და ბედნიერი.
მოკითხვისათვის თქვენს მბრძანებელს მადლობას ვუხდით.
ოსმან — ნება მიბოძეთ...
სალომე — ინებეთ... ინებეთ, ალი ოსმან!
(ნაბდებს და ჩაბალახებს იხსნიან).

ოსმან — ეს ისე! მხოლოდ სიფრთხილისთვის, ჩემო ბატონო...
მრავალი არის ჩვენი მტერი და თქვენი მტერიც..
სალომე — მართალსა ბრძანებთ...
ოსმან — კეთილ მოყვრობას არ უჯერაიან...
ათასნაირი დასკვნა გამოყავთ... ათასნაირი...
დიდი სულთანის დავალებით ფაშამ მოგიძღვნათ...
აი, ეს მცირე ამანათი... მოსაკითხავი...

აი, ეს ხმალი... თქვენს პირში შვილს, გიორგი ბატონს!
თქვენი გიორგი! თქვენი გიორგი.
ფაშას ძალიან უყვარს გიორგი...
უყვარს და მისმა ქალიშვილმა — ტურფა ლეილამ —
მოგეხსენებთ, იგი რა რიგ ნებიერია,
მასთან თამამიც!

თავისი მამა აიძულა — ეს ხმალი მხოლოდ
გიორგი ბატონს ამშვენებდესო!..
ხოლო ხალათი, ოქრომკერდით ნაკერი სტამბულს.
დიდ ბატონს როსტომს... მაგრამ ეს რაა
იმ საჩუქრებთან შედარებით, თქვენ რომ უძღვენით:
ათი მხევალი,
რომლებიც, თურმე, ცით მოწყვეტილს ვარსკვლავებს

გავდნე!

დიდი სულთანი ბოდიშსაც იხდის...
განზრახული აქვს მას მომავალში უფრო მეტი...
ხოლო ეს ჯილა...

როსტომი — ოჰო, ეს ჯილა...
ეს ხომ დედოფლის სამკაულია...

ოსმან — ზუსტად რომ ვთქვათ, გვირგვინი გახლავთ...
როსტომი — უძვირფასესი, მოჭედილი თვალმარგალიტით.
ოსმან — დიახ, დიახ, თქვენ, ქალბატონო!

სალომე — არა! ეგ როგორ? ოსმან ალი, ეგ ხომ... ეგ ხომ...
ეს გვირგვინია და შეფერის მხოლოდ დედოფალს...

ოსმან — ვინ იცის, ბედი რას არ მოგვიტანს?!
დიდად გაფასებთ ჩემი სულთანი და უთქვამს კიდევც,
რომ თქვენ დედოფალს აღემატებით.
თქვენ თვითონ არ გსურთ, თორემ ასეთს მოიპოვებდით,
ამიტომ გიძღვნით...

სალომე — დიდი მადლობა, ოსმან ალი-ბეი!
აღელვებული ჩემი გული ვეღარ ახერხებს...
ვერც სიტყვებს პოვებს, რომ მადლობა გადავუხადო
მწყალობელს სულთანს და ძვირფას ფაშას.

(შემოდის მოურავი).

მოურავი — როსტომ ბატონო, თუ შეიძლება...
როსტომი — რაო, პარმენ?

მოურავი — ასე მობრძანდით... საიდუმლოა...

(წინ წამოაყენებს, საიდუმლოდ).

სოლომონ მეფის კაცი გეახლათ, ლორთქიფანიძე.

როსტომი — პა? რაო? რაო? რა ეშმაკად?.. მოაცდევინე...

(მოურავი გადის, როსტომი დაბნეულა).

მა, ბატონებო... სალომე ჩემო... ახლა ჩემს სტუმრებს:
დიდად, დიდად მასიამოვნეთ... მადლობას გიძღვნით.
აღბათ, ნამგზავრი დაიღლებოდით...

როსტომი — დეაღებული ბევრი რამ მაქვს და მოგახსენებ...
როსტომი — დიახ, ჩვენ მაგას მოვესწრებით... დიახ... აქ არა...

აქ, ჩემს მოურავს... უკვე სუფრა... პატივსაცემად...
შესანიშნავი და მცვრიანი შველის მწვადები...
იქ შეიძლება საუბარიც... მობრძანდით ჩემთან...
მობრძანდით ჩემთან... გთხოვთ, ბატონებო...

(როსტომი აცილებს სტუმრებს).

სალომე ჩემს შვილს, ეს ხმალი... ლეილასაგან?..
ამხედ დიდი ბედნიერება... ჩემი შვილისთვის?
მაგრამ ეს ძღვენი? სადედოფლო გვირგვინი ჩემთვის?..
რაოდენ ტკივილს აღმიძრავს გულში.
დიახ, სულთანი ასე მათასებს,
როცა მე ამას მოკლებული ვარ...
როცა მე უნდა ეს მქონოდა, მაგრამ როსტომი...

(შემოდის როსტომი).

როსტომი — სალომე, გაიგე?
სოლომონის კაცი მოსულა... ლორთქიფანიძე!
სალომე — მეფის ფინია! ფეხბიძე მოსტეხია!
როსტომი — ადამიანო! ამათ რომ შეხვდეს, არ იქნება...

არც უნდა შეხვდეს!
მოფარე ეს საჩუქრები...
მე იქ მივხედავ! აბა, აქ კი... აქ შენ იცოდე!
სუ გამომაჩენ... მე აქ არა ვარ. (გადის).

სალომე — მათიკო!

(შემოდის მათიკო და მათიკო).

სალომე-მოალაგეთ, გაიტათ ნაბდები!

ეს საჩუქრებიც... იქ... ჩემს ოთახში.
ჩქარა... ჩქარა!

(მიაღმა-მოაღაგებენ. საჩუქრები გააქვთ).

რომელმა ქაჯმა მოათრია ასე უდროოდ.
მ ო უ რ ა ვ ი — მობრძანდით, ბატონო...
მობრძანდით, თავს შემოგვევლე...

(შემოდის ბერი ლორთქიფანიძე).

ს ა ლ ო მ ე — ბატონო!.. ბერო,
რომ გაგახსენდით, დიდად მახარებთ...
სასიამოვნო სტუმარი ხართ, თქვენს მზესა ვფიცავ...
ბ ე რ ი — დიდი როსტომის ბრწყინვალე მეუღლეს
და აბაშიძის განთქმულ სალომეს, მეფის მოკითხვა,
და აგრეთვე უმდაბლესი ჩემი სალამი...
ს ა ლ ო მ ე — მოხარული ვარ, მოხარული, ჩემო ბატონო!
დაბრძანდით, დაბრძანდით... თავს შემოგვევლეთ...
დაილღებოდით... ცხენით მგზავრობა...
ბ ე რ ი — დიახ, პირდაპირ ქუთაისიდან!
თქვენი მეუღლე, როსტომ ბატონი
როგორ ვიკითხო, როგორ ბრძანდება?
ს ა ლ ო მ ე — თქვენ კარგათ მყავდეთ...
როსტომ ბატონი სამოურავოს მიბრძანდა გუშინ...
ბ ე რ ი — აქ არ ბრძანდება?
ს ა ლ ო მ ე — სამწუხაროდ... დიდ ბოდიშს ვიხდი...
დღეისწორამდე ვერც დაბრუნდება...
ბ ე რ ი — ვერც დაბრუნდება?
ს ა ლ ო მ ე — რატომ შეწუხდით? მეც შევიძლებ პატივისცემას,
ჩვენმა ძვირფასმა, საყვარელმა სოლომონ მეფემ
თუ მოგცათ რამე დავალება — გგონებ მეც შევძლო...
ბ ე რ ი — დიახ, დავალება...
ს ა ლ ო მ ე — ჩვენ მუდამ მეფე სოლომონის ერთგულები ვართ
და ეს ზოგიერთს იქნებ გულში ლახვრადაც სვდება...
გვიბრძანე ბერო!
იქნებ გსურთ ახლა მოისვენოთ... და შემდეგ ბრძანოთ?
ან იქნებ იყოთ საიღუმლო, და არ მენდობით მე,
მანდილოსანს?
ბ ე რ ი — არა, ბატონო, მაგას რად ბრძანებთ?
თქვენ თავსა ვფიცავ...

არავითარი საიღუმლო!.. მეფემ ინება...
მოგხსენებათ, ჩვენი მეფე როსტომს აფასებხს,
დიდი აქვს მისი პატივისცემა, ეს ყველამ იცის...
ს ა ლ ო მ ე — დიახ! დიახ! მცირე ეჭვიც ზედმეტი არი...
ვიციო, ვიციო, ჩემო ბატონო!

(გახარებული შემოდის გიორგი).

ბ ა ტ ო ნ ი — პარმენმა მითხრა...
ბატონი ბერი მობრძანებულა...
ბიძია ბერი! დედაჩემო, ბიძია ბერი!..
ბ ე რ ი — გამარჯობა, ჩემო გიორგი...
ბ ა ტ ო ნ ი — ბიძია ბერო, როგორ მახარებ, რომ ჩვენთან გხედავ!
ს ა ლ ო მ ე — გვაცალე, შვილო!
თქვენ ბრძანეთ, მეფემ ინება,
და რა ინება?
ბ ე რ ი — მეფემ ინება... თან წერილიც გამომატანა!
აი, ინებე... მეფე იწვევს მას სანადიროდ...
ს ა ლ ო მ ე — სანადიროდ?
ბ ე რ ი — ლეკერწას ტყეში, მუხნარიანში...
ბ ა ტ ო ნ ი — ო, რა კარგია!
ბ ე რ ი — თქვენც, გიორგი, მიწვეული ხართ...
ბ ა ტ ო ნ ი — მეფე მეც მიწვევს?
ს ა ლ ო მ ე — შვილო გიორგი! ჩვენ გვაცალე... შენ რომ წახვიდე და
გაფრთხილო მზარეული და მოურავიც...
ჩვენი სტუმარი
სამგზავრი განლაგს, იმ შენს ოთახში
კანუმზადონ კეთილი სუფრა...
ბ ა ტ ო ნ ი — მართალი არის... ახლავ... ახლავ...
კეთილი სუფრა... საამური, კეთილი სუფრა!

(გაღას).

ს ა ლ ო მ ე — ბატონო ჩემო! თქვენთან ბოდიში,
მაგრამ რაღაცას მატყუებთ, მგონი...
ბ ე რ ი — არა, ბატონო! მაგას რად ბრძანებთ?
ს ა ლ ო მ ე — თქვენ ასე ბრძანეთ, სანადიროდ მეფე იწვევსო?
ბ ე რ ი — დიახ, ბატონო!
ს ა ლ ო მ ე — სანადიროდ?
ბ ე რ ი — დასტურ, ბატონო!
ს ა ლ ო მ ე — მაისის თვეში, ლეკერწაში და სანადიროდ?

ვის გაუგია ნადირობა მაისის თვეში? (იციანს)
ალბათ, გვრიტებზე, ან ჩიტებზე თუ ინადირებთ!..
ბ ე რ ი - (უხერხულად იშმუშნება). არა, ბატონო. ვგონებ: მე ასე მო
გახსენე

სა-ნა-დი-მოლ.

ს ა ლ ო მ ე — რაღაცას მაღავს ლორთქიფანიძე!..
თქვენ ორჯერ ბრძანეთ: „სანადიროდ“.
დე, ასე იყოს: სანადიმოდ...
სწორე მითხარით... თქვენ იმ ნადიმზე
რა ნადირობა განგიზრახავთ? იქნებ გამანდოთ?
და თუ არა გსურთ, თქვენი ნებაა...
მხოლოდ მიბრძანეთ:
როსტომის გარდა კიდევ ვის იწვევს?

ბ ე რ ი — მხოლოდ ერთგულებს...
როგორიც არის როსტომ ბატონი!

ს ა ლ ო მ ე — გასაგებია! ფრიად მახარებთ!
ალბათ, ახლახან რომ შეირიგა
დადიანი და გურიელი — იქ იქნებიან...

ბ ე რ ი — არ დაგიმალავთ, იქ იქნებიან.

ს ა ლ ო მ ე — მაშ ქართლიდანაც. ალბათ. ესწრება
მეფე ერეკლეს ვინმე ერთგული!

ბ ე რ ი — შესაძლო არის...

ს ა ლ ო მ ე — დიდად მახარებთ...
რომ მეფემ თავი შეიწუხა ნადირობისთვის...

ბ ე რ ი — არა, ბატონო, ნადირობა, ალბათ, წამომცდა...
ფიცისკაცების დღეობა გახლავს...

ს ა ლ ო მ ე — ჰო, ეგრე გეთქვა... მესმის, ბატონო...
შესაძლო არის, ინადირონ თქვენს დღეობაში!..
ფიცისკაცების მეთაური ხომ თქვენ ბრძანდებით!
მაშ, მასპინძელი თქვენვე იქნებით...
მანამდე კიდევ დიდი დრო არის...
დიახ, როსტომიც დაბრუნდება ამ ერთ კვირაში
და იგი მეფეს ეახლება აუცილებლად.

ბ ე რ ი — მაშ, ძლიერ კარგი!
მოვასხენებ მეფე სოლომონს...
და იმედი მაქვს...

ს ა ლ ო მ ე — სრული იმედი, ჩემო ბატონო...
მას მეფე იწვევს... მეფე სოლომონ!

და ეს ხომ მისთვის არის დიდი ბედნიერება!
(შემობის ვიორგი).

ბ ე რ ი — ენახე და ვუთხარ...
თოქმის მზად არის...
მხარეულს უკვე თადარიგი დაუჭერია...

ს ა ლ ო მ ე — შვილო ვიორგი!..
აბა შენ იცი, ბიძიას როგორც ასიამოვნებ,
ცხენით ნამგზავრი დაილღებოდა...
მიბატოე იქ, შენს ოთახში...
ყოტა საქმე მაქვს, მეც მალე მოვალ...
მიბრძანდით, ბერო, დაისვენეთ, ისიამოვნეთ...

ბ ე რ ი — დიახ, მცირე ხანს...
და შემდეგ ისევ უნდა ვისწრაფო...

ს ა ლ ო მ ე — ბატონო ჩემო!
ცხენს-მაინც უნდა დასვენება...

ბ ე რ ი — გმადლობთ, ბატონო!
ბ ე რ ი — მობრძანდით, აქეთ ბიძია ბერო!
გიაშბო, ჩემი არაბულა როგორ გაიწვრთნა.
ან ის ირმეები, შენ რომ მოგწონდა,
მოშინაურდნენ, მერე როგორ მოშინაურდნენ...
(გადიან).

ს ა ლ ო მ ე — რა ქსელებს აბამს ცბიერი მეფე?..
იქნებ გონია, ვერ მივუხვდე, რაც მას სწავლიან?
პარმენ! არ გესმის?

(შემოდის მოურავი).

მ ო უ რ ა ვ ი — მიბრძანე, ქალბატონო!
ს ა ლ ო მ ე — იქ სტუმრები როგორ არიან?
მ ო უ რ ა ვ ი — მშვიდად და წყნარად შეექცევიან...
ს ა ლ ო მ ე — აბა, ეცადე, შენც ეცადე, სადმე არ შეხვდნენ...
ლორთქიფანიძე მალე წავა... ხელიც შეუწყვი...
სოლომონ მეფემ
შენი ბატონი სანადიროდ მიიპატიჟა.
მ ო უ რ ა ვ ი — შემოდგომისთვის?
ს ა ლ ო მ ე — არა! პარმენ! საგაზაფხულო ნადირობისთვის,
როცა ობობა პირველ ქსელს აბამს,
შენ ის ობობა უნდა გასრისო...
მ ო უ რ ა ვ ი — არ მესმის, ქალბატონო!

ს ა ლ ო მ ე — გიორგი წავა მამის ნაცვლად, — მას შენც გაყვები,
შენც ინადირე!

და ისე რიგად, რომ შემთხვევით მხეცის მაგიერ,
სოლომონ მეფე წამოაქციო...

ახლა ხომ გესმის?

და შენი ჯილდო შემდეგ მე ვიცი...

მ ო უ რ ა ვ ი — შენს ბრძანებას მუდამ ვასრულებ...

და შემწე ჩემი მალლა ღმერთია!

მეორე სურათი

ლეკერწას მუხნარი

ბ ე რ ი — რომ ვერ აეღოთ მცირე ეჭვიც ოსმალთა ფაშებს,

ეს მაისის დღე მეფემ არჩია,

ვითომ ზეიმზე, დროს სატარებლად,

მოიპატიჟა დადიანი და გურიელი,

როსტომ ბატონიც.

ყ ვ ე ლ ა ნ ი — როსტომ ბატონიც?!

ბ ე რ ი — მოითათბირონ, თუ როგორ ვიხსნათ

გაწამებული ჩვენი ქვეყანა...

ეს დიდი საქმე მოაგვარა ჩვენმა პაპუნა წერეთელმა...

ღ ო ლ ო ბ ე რ ი ძ ე — შე დალოცვილო, რატომ აქამდე არ გაგვი-
ცხადი

თუ ასე დიდი, საღმრთო საქმე უნდა გადაწყდეს?

ა ვ ა ლ ი ა ნ ი — ღმერთო, შენ წარმართე კეთილი საქმე.

ბ ე რ ი — არც თუ მე ვიცი ბევრი რამე ამ შეთანხმების...

ალბათ, გაგვანდობს თვითონ მეფე... ხოლო მანამდე

ყოველ კარავთან საზეიმო მოაწყეთ ღვინო,

რომ რქიან ეშმაკს დაუბრმავდეს წითელი თვალი!

(სხვადასხვა მხარეს გადიან. ბერს შეაჩერებს
მარინე, რომელსაც მოსდევს გიორგი).

მ ა რ ი ნ ე — ჩვენთან, ბატონო, ბატონო ბერო!

ბ ე რ ი — მეფის ასულო! მარინე ჩემო...

მ ა რ ი ნ ე — მინდა ვითხრა... დიახ, გიორგის თანდასწრებით!

იცი, გიორგი! ბერი ბატონი დიდად მარჯვეა...

დიდად მარჯვეა... აბა, დღეს ვნახოთ!..

ბ ე რ ი — მეფის ასულო, მაპატიე, მე მეჩქარება!

მ ა რ ი ნ ე — არა, მოიცა...

შარშან მოიგეთ სანაძლეო, წელს კი წააგებთ!

დიახ! წააგებთ! გეტყვი წინასწარ!

ამის თავდები გიორგი არის!

ბ ე რ ი — ვიცი, ასულო!

ცხენზე ჯირითი, ყაბახზე სროლა

მას ემარჯვება და ცალიც არ ყავს!

თუ დღეს რაინდად ეგ აირჩიე,

მართლაც წავაგებ! მაგრამ ვეცდები...

გ ი ო რ გ ი — ბერო ბატონო! თქვენთან შებმას როგორ გავბედავ?

ბ ე რ ი — ის დალოცვილი მამაშენიც ასე თავმდაბლობს...

აი, ყველანი შეიკრიბნენ, ის კი ჯერ არ სჩანს...

ბოდიში. (გაღის).

გ ი ო რ გ ი — ის კი ჯერ არ სჩანს!

ნუთუ პირობას არ შეასრულებს?

მ ა რ ი ნ ე — მოვა როსტომიც...

მაგას ნუ ნაღვლობ...

გიორგი, გესმის? რა დაგემართა?

გ ი ო რ გ ი — მამაჩემი...

მ ა რ ი ნ ე — ლორთქიფანიძე დიდად მარჯვეა...

უნდა შეეხება...

ვინც უნდა იყოს, გინდა ბერი, გინდა ოტია...

მოიცა... თითქოს რაღაც გაწუხებს...

გ ი ო რ გ ი — არაფერია...

მ ა რ ი ნ ე — წელან ჯირითში შენ გაიმარჯვე,

და თუ აჯობე ყაბახშიაც...

რატომ ხარ ასე დაღონებული?

იქნებ არ მოგწონს, აქ, ჩვენთან ყოფნა?

გ ი ო რ გ ი — მეფის ასულო! სადაც შენ ხარ, ყველგან კარგია!

მ ა რ ი ნ ე — შენზე ამბობენ: ნადირობა კარგი იცისო!

იქ, რაჭის მთებში გინადირნია?

რას შეხვედრიხარ?

ირემს თუ ქურციკს? შეველს თუ ჯეირანს?

შენ შეგიძლიან გაიმეტო და მოჰკლა შველი?

გ ი ო რ გ ი — შეველს იშვიათად თუ გავიმეტებ...

მაგრამ ჩვენს მთებში დათვი იცის და საშინელი...

მ ა რ ი ნ ე — დათვი, ჰო, დათვი!

პაპუნას უთქვამს:

რაჭაში ერთი დათვი არისო!

გ ი ო რ გ ი — პაპუნა, ალბათ, სხვას გულისხმობდა!

მ ა რ ი ნ ე — ვის? (უხეობსულობას იგონებს).

ჰო, არა, არა!..

მე არ ვიცი, რას გულისხმობდა...

მე ვეტყვი მამას,

ერთხელ, ოდესმე, სანადიროდ ერთად წავიდეთ.

წავიდეთ შორს. ძალიან შორს!

გადავიკარგოთ!

გადავიმალოთ!

რომ გვეძებონ და ველარ გვიპოვონ!

წამოხვალ ჩემთან?

ვ ი ო რ გ ი — როგორც მიბრძანებ, მეფის ასულო!

მაგრამ ჩვენ რომ შორს გადავიკარგოთ,

რომ გვეძებონ და ველარ გვიპოვონ.

ეგ არ ივარგებს, მეფის ასულო!

მ ა რ ი ნ ე — არ ივარგებს? და მერე, რატომ?

გ ი ო რ გ ი — ჩემზე იტყვიან...

მ ა რ ი ნ ე — რას იტყვიან? ხომ არ დამუნჯდი?

გ ი ო რ გ ი — არისტომ. ჩვენმა მწიგნობარმა, ერთხელ გვიამბო

ძველ დროს ელენე. ბერძენ ჭაბუკს გაუტაცნია...

ჩემზეც იტყვიან:

გაიტაცაო მშვენიერი მეფის ასული!

მ ა რ ი ნ ე — გეფიცები, კარგი იქნება!

დაე, ჩვენზედაც ილაპარაკონ...

და რომ სთქვან ეგრე, ცუდია შენთვის?..

გ ი ო რ გ ი — წყენად დარჩება იმ ადამიანს,

ვისაც ვაფასებ,

ვისი აზრებიც მე მაფრთოვანებს

და მინდა ვარგო ჩემის სიცოცხლით!

ჩვენი ქვეყნის საკეთილდღეოდ. (თავისთვის)

რად იგვიანებს მამაჩემი? რად იგვიანებს?

ნუთუ დასტოვოს მეფის თხოვნა უყურადღებოდ?

უნდა მოვიდეს... უნდა მოვიდეს!

მ ა რ ი ნ ე — ვისთან საუბრობ?

გ ი ო რ გ ი — არ შეიძლება, რომ არ მოვიდეს!..

ის უნდა უკვე აქ ყოფილიყო...

მაგრამ ჯერ არ სჩანს... მამაჩემი... მეფის ასულო!

მ ა რ ი ნ ე — შენ რაღაც იცი და მე მიმალავ!

შარშანაც გითხარ:

ვიქნები-მეთქი შენი გულის მესაიდუმლო.

აბა, მაშ მითხარ...

გ ი ო რ გ ი — არა! არა! შენ ნურც გავიგებ...

მ ა რ ი ნ ე — რას ნუ გავიგებ?..

გ ი ო რ გ ი — მეფის ასულო!

მ ა რ ი ნ ე — აი. შენ გინდა რაღაც მითხრა და ვერ მიბედავ...

გული გაძალეხს, მაგრამ ენას რაღაც გიბორკავს...

გ ი ო რ გ ი — ენას მიბორკავს? არა! არა!

მე მინდა გითხრა...

შენ იქნებ უკვე მიხვედრილიც ხარ...

აი, მაშ გეტყვი...

ერთს უცხო ბაღში მცენარე იდგა,

საუკუნეში მხოლოდ ერთს კოკორს გამოიბამდა,

და მხოლოდ ერთხელ აყვავდებოდა!

ვინც მოასწრებდა და იმ ყვავილს დილით მოსწყვეტდა,

ის იყო ქვეყნად ბედნიერი, ხალხის რჩეული!

ერთი ჭაბუკი დარაჯად დადგა, იქ ათენებდა.

მაგრამ დაქანცულს ჩასძინებოდა,

ვალც ნაცნობებს ბორკილები დაედოთ ხელზე.

დილით იხილა ის ყვავილი, უცხოდ გაშლილი,

მაგრამ ჭაბუკმა ველარ შესძლო მისი მოწყვეტა...

მ ა რ ი ნ ე — ნაცნობებმა იმ ჭაბუკს უმტრეს?

ვიცა. ვიცი! და შენც იცოდე, —

არაფერია!

წამო ყაბახზე!

ყაბახზე უნდა შენ გაიმარჯვო...

მე ასე მინდა... გესმის, გიორგი! მე ასე მინდა!

გ ი ო რ გ ი — მოიცა, აგერ, მობრძანდებიან!

(შემოდინ: დედოფალი, სეფე ქალები, ავალიანი და ლოღობერიძე).

დედოფალი — ქალიშვილებო! აგერ მარინე, მასთან გიორგიც!

გ ი ო რ გ ი — როგორც სჩანს, უკვე ვუძებნივართ, მეფის ასულო!

დედოფალი — ბერო, ბატონო!

ბერი — მიბრძანე, დედოფალო!

დედოფალი — თქვენც ყმაწვილებო! დღეს მდიდრულად

დაჯილდოვდება,

ვინც გაიმარჯვებს ყაბახზე სროლით!

არა თუ მარტო ვერცხლის თასი, რომელს სდგამს მეფე,

არამედ ჩემგან: ყელსაბამი თვალმარგალიტის,

რაც შესამკობად პატარძლისთვის საოცნებოა!
ვნახოთ, ვინ უფრო მიჯნურისთვის თავს გამოიღებს.
ბერი — დედოფალო, მე თუ მოვიგე,
გთხოვთ ნებაც დამართოთ, მივატოვო ჩემი ბებერი...
და საჩუქარი ახალგაზრდა მიჯნურს მივართვა.

(სიცილი).

დედოფალი — გესმით, ქალებო! გესმით, ვაჟებო!
ბერი ბრძანდება დარწმუნებული.
მარინე — ბატონო ბერო! ბოდიშს მოვიხდი,
იქნებ დედოფლის შეწუხება აღარც დაგვირდეს,
რადგან გიორგი შეგეჯიბრება!
ბერი — ეგ დამავეიწყდა, მეფის ასულო!
„მწიფეს ესროდენ, მკვახე ცვივოდა!“
იქნებ დღეს ბედმა მე გამილიშოს!
დედოფალი — თუ გაგილიმა, შენს ქალიშვილს ეს ყელსაბამი!
მარინე — ჰო, შენს ქალიშვილს!..
ბერი — სასიამოვნოს ბრძანებთ, ბატონო!

(ყელსაბამს ჩაიბარებს).

ნიშანს გვაძლევენ.

დედოფალო, მობრძანდით აქეთ!

დედოფალი — მამ ახლა მალე ყაბახზე სროლა...

(გადიან მხოლოდ ლოლობერიძე და ავალიანი. კამათობენ).

ლოლობერიძე — არა, ოტია? არა-მეთქი!
ავალიანი — აბა, რას ბრძანებ, ანდრია ჩემო!
ლოლობერიძე — სულს გეფიცები!
ავალიანი — არა! ყმაწვილო, როგორ იქნება?!
მეფე მეფეა, მაგრამ დედოფალს
უპირველესი პატივისცემა!
ლოლობერიძე — შე კაცო, ეგრე ჯიუტობაც არ გეკადრება!
ჯერ მეფის ჯილდო... ასეა წესი!
ავალიანი — არა, ბატონო, ვინ მოგახსენა?
ჯერ დედის ჯილდო, ესე იგი, დედოფლის ჯილდო...
თუ არ მიჯერი, ავერ ვკითხვით-ლორთქიფანიძეს...
ბატონო ბერო...

(ბრუნდება ბერო).

ბერი — მეფემ მანიშნა, მოვითათბიროთ ამ ყრუ ადგილას...
და ვიდრე თათბირს შეუდგებიან...
ავალიანი — ბატონო ბერო! ღვთის გულისათვის,
რომელი ჯილდო გაითამაშონ?
ბერი — დღეს, ბატონებო, ეს პირველი შემთხვევა არის,
რომ დედოფალმა ყელსაბამი ჯილდოდ დანიშნა...
მეც ასე ვგონებ, ჯერ დედოფალს პატივისცემა...
ავალიანი — დასტურ, ასეა! შენ არ მომიკვლე...
ავერ გახედე, უკვე თამაში გაუშართიათ...
დედოფლის ჯილდო! დედოფლის ჯილდო!
(დასწრაფოდ გადიან. გარეთ ხმაურობაა. გაისმის: დედოფლის ჯილდო!
დედოფლის ჯილდო!).

ხმები გარეთ — აბა, ესროლე!

— ჯერ შენ ესროლე!

— შარშან პირველმა მე ვესროლე, ახლაც მაცალეთ.

— მიეცი თნება. თავპირს რომ იმტვრევს...

— გაგიცდა, ვეჟო...

(ყიჟინა).

— უკან დაიხით ერთის ნაბიჯით...

— უი შეგირცხვეს, ვეჟო, მარჯვენა...

— გაკენწლა მხოლოდ...

(კვლავ ყიჟინა).

გიორგის აცალეთ, რაჭველს აცალეთ!

— არა, მე ვესვრი! ჯერი ჩემია!

— აბა, ჰე, მიდი რომ იქაჩები!

— ბრაწი შენს საქმეს...

(კვლავ ყიჟინა. შემოდიან: მეფე, კათალიკოსი, პაპუნა, ბერი და
ფიცისკაცები).

ბერი — მეფე-ბატონო! ვიდრე ამბავს გაგვიცხადებდნენ,
ვარ მოციქულად მოგზავნილი შეფიცულთაგან...
ერთი მესხელის თაობაზე...

მეფე — ერთი მესხელის?

ბერი — ათასხუთასი მეომარი, — შენი ერთგული, —

ავერ, იმათი მეთაურებიც!

ლოლობერიძე, ავალიანი, იოსელიანი...

ვინც თავს დასდებენ მამულისათვის, როცა უბრძანებ —

აი, ამათის თავლებით და დავალებით
ათასხუთასი შეფიცულისა...

მეფე — რას თხოულობენ?

ბერი — მოგესხენება, ჩვენთან, დიახ, შეფიცულებთან
დაიმსახურეს მეფის წყრომა, ანუ, წყრომა დიდი თავადის.
თავს აფარებენ, ვინაც, ნებსით თუ უნებლიედ,
ჩვენ მათ ვმფარველობთ, მაგრამ არა უმართებულოს,
მეფის და ქვეყნის მოლაღატეს...

მეფე — ვისთვის გინდა იშუამდგომლო?

ბერი — კაცისმკვლელისთვის!

მეფე — რას ბრძანებ, ბერო?

ბერი — მომიტევე, მეფე-ბატონო!
მართალი არის, მან კაცი მოჰკლა.
მაგრამ მიზეზი გამოვიკვლიეთ
და ჩვენ არ ვცანით ის დამნაშავედ...

მეფე — თუ კაცი მოჰკლა?

თუ გამოეჭა იგი სამართალს?

ბერი — ის გამოეჭა ცილისმწამებლის შურისძიებას,
დიდი თავადის ძალმომრეობას...

მეფე — რა გვარი არის?

ბერი — გახლავს გეგელა თევდორაძე! აი, ეს თვითონ!

(გეგელა უჩოქებს).

მეფე — ვიცი, ვიცი!

ცილის წართმევა მოუნდომა კიკნაველიძეს!..

ბერი — აი, ეგ იყო ცილისწამება!

ფიცისკაცებმა გამოიკვლიეს.

კიკნაველიძე ქალიშვილებს, ყრმა ვაჟიშვილებს
სტაცებდა მშობლებს...

მეფე — რაო? ეგ რა სთქვი? მშობლებს სტაცებდა?

გეგელა — დიახ, მეფეო!

ბერი — შემდეგ გზავნიდა ზღვის ნაპირას, ბაზარზე.

გეგელა — ბოლოს, როდესაც ჩემს ქალიშვილს წამოეტანა,
მას შევებრძოლე, როგორც მამა, შვილის დამცველი,
რადგან ვიცოდი, თვით აკრძალეთ ყვებით ვაჭრობა...
და შემომაკვდა.

თავს კი ვუშველე...

მაგრამ ბატონმა ცილი დამწამა,

რომ დაეფარა ნამდვილი საქმე..

გთხოვთ, შემიწყნაროთ... და მაპატიოთ!

მეფე — აღვირახსნილი თვითნებობა და ბოროტება:
მერე, აქამდე რად არ მაცნობეთ?

ბერი — ჩვენც ვიძიებდით, დასტურ ასეა!

მეფე — ჩვენ თავს რამდენი სიგლახეა, უბედურება!..

მაგრამ, ვაი, რომ დრო ხელს არ მიწყობს!

აღეჟ, ყმაწვილო, გაპატიეს ფიცისკაცებმა

და დღეის შემდეგ შენ იცოდე, შენმა სინდისმა!

მაშ ასე... დიახ... ბატონებო,

აქ მოგიწვიეთ...

საიდუმლო გაგანდოთ ჩემი...

ბერი ვიფიქრე... და ის დასკვნა გამოვიტანე,

რომ უკეთეს დროს ვერ მოვნახავთ,

რაკი ხელს გვიწყობს გარემოებაც,

ამიტომ უნდა ვისარგებლოთ ხელსაყრელ წუთით

და დავკრათ ჩვენს მტერს!

მოესპოთ სათავე ყოველგვარი ბოროტებისა!

მაგრამ რა დღისთვის... ანუ როდის?

ნიშანს ელოდეთ

და მზად იყავით!

იმ ჩემს ნიშანზე ზარით და ზათქით

ლოლობერიძე ქუთაისის ციხეზე მივა,

ხოლო ფოთის გზას... (უცხად შეჩერდება, ეძებს ვიღაცას)

სად არის როსტომ ერისთავი, რაჭისმფლობელი?

ბერი — დიდო ბატონო! ერისთავი... (გაჩერდა).

მეფე — რა გაიძულებს, რომ ვერას ამბობ?

კათალიკოსი — ვგონებ, შენც ერთხელ ნაწყენი იყავ,

რადაც უბრალო საქმეთა გამო...

შვილო, დღეს უნდა დაივიწყოთ პირადი წყენა.

ბერი — თქვენი კურთხევა ნუ მომეშალოს.

კათალიკოსი — თუ ვინმე არის იარაღით ჩვენი დამხმარე,

არის როსტომი, ბარაკონის ციხის მფლობელი.

მეფე — აბა, მაშ სთხოვე!.. სთხოვე, მობრძანდეს...

(ბერი არ იძვრის აღვილიდან)

კათალიკოსი — ლორთქიფანიძე ასე რომ სდუმს, ჩემს ეჭვს ამართლებს.

ბარაკონის ციხის მფლობელი — ურჩი მფლობელი —

არ ინებებდა აქ მობრძანებას,

არ ინებებდა,

რადგან ის ცხოვრობს იმერთ მეფის საზღვრის გარეშე.

(იციინს).

საზღვრის „გარეშე... (კათალიკოსს ჩაულაპარაკებს).
მისებრ კუზიანს გაასწორებს მხოლოდ სამარე
და სისადაგლეს მოელოდე, ვინც ერთხელ დაშვრა.

მ ე ფ ე — (უკმაყოფილოდ) პაპუნა წერეთელო!

რას ნიშნავს შენი საუბარი და კილვა მწარე?

პ ა პ უ ნ ა — მაპატიე, კეთილო მეფევე!

ვიცი, შენ გულის კეთილი გაქვს და კაცთმოყვარე!
და ეგ გულია, რომ შენს სიბრძნეს ხშირად ხელს უშლის
ადამიანი ისე შეიცნო,
როგორც არის იგი ნამდვილად!
შენ გინდა, იყოს ისიც კეთილი,
მაგრამ ის არის ქედმაღალი ურჩი მფლობელი!
და ამიტომაც მოგახსენე მაგ მეუფეებას:
მისებრ კუზიანს გაასწორებს მხოლოდ სამარე!

მ ე ფ ე — არა, თქვენ ისევ ძველი მტრობა გალაპარაკებთ.

რად არ მობრძანდა? შენ მითხარ, ბერო!

ბ ე რ ი — რა მოგახსენო, იქნებ მისმა შვილმა იცოდეს!

მ ე ფ ე — შვილმა? სთხოვე, (ბერი გაღის).

პ ა პ უ ნ ა — ის ბარაკონში ჩაკეტილა და თავს არ გინჯის!

მ ე ფ ე — მაშ მისი შვილი თუკი მოვიდა?

პ ა პ უ ნ ა — ეგეც მისი თვალთმაქცობაა. ორ კურდღელს იჭერს.

თვითონ კი იცის, თუ გაძლიერდი,
მისთვის საფრთხეა, უფრო მეტიც — მისი დამხობა!
აი მიზეზი! და, ამის გარდა, პატივმოყვარე,
შესაძლო არის, საღალატოდ ემზადებოდეს.

(ირონიით).

შორი არ არის, ახალციხის ფაშას ეახლოს.

ქუთაისი კი — მისთვის შორია! ძალიან შორი!

მ ე ფ ე — წერეთელო!

დღევანდელ დღეს ნუ ჩამიმწარებ!

პ ა პ უ ნ ა — ნურც შევესწრები!

კ ა თ ა ლ ი კ ო ს ი — ეჭვი სიფხიზლეა!

მაგრამ ეჭვი მოშურნე თვალის — სულის წამწყმენდელი.

„მოგვიტევენ ჩვენ, ვითარცა ჩვენ

მივუტევებთ“... გვასწავლა მაცხოვარმა.

პ ა პ უ ნ ა — თქვენო მეუფეებავ! ჩვენ მივუტევებთ, მაგრამ

ის — არა!

(შემოდის გ ი ო რ გ ი და ბ ე რ ი).

მ ე ფ ე — გიორგი ჩემო!

მესიამოვნა, რომ ჩემთან გხედავ!

სიხანს, ჩემს შიკრიკს უცნობებია...

პ ა შ მ ა მ ა მ ე ნ ი, როსტომ ბატონი, რად არ მობრძანდა?

გ ი ო რ გ ი — მეფეო, როცა რაჭა დავტოვე, —

ხუთი დღე გახლავს — ის აპირებდა.

მ ე ფ ე — შენ ხომ იქ იყავ, როცა როსტომს კაცი ვაახლე!

მოვიპატიე შევიღებინა!

გ ი ო რ გ ი — დიახ, იქ გახლდით!

და მიტომ იყო დავწინაურდი!

მე ვწუხვარ დიდად!

მ ე ფ ე — შენ რაზე სწუხვარ?

გ ი ო რ გ ი — რომ მამაჩემი...

მ ე ფ ე — მაშ არ ინება?

გ ი ო რ გ ი — მე მიბრძანეთ, მეფევე ბატონო!

მ ე ფ ე — არაფერია!

ალბათ, როსტომს შეუგვიანდა და ისიც მოვა!

წადი, ყმაწვილო, მერე მოგიხმობ!

(გიორგი გაღის).

კ ა თ ა ლ ი კ ო ს ი — იცოდა, მაგრამ მან არ ინება!

სამწუხაროა!

პ ა პ უ ნ ა — მე ახლაც მახსოვს და ან როგორ დამავიწყდება,

რომ მან და ლევან აბაშიძემ, შენმა დედის ძმამ

მაშიშენის დროს ციხის კარი თათრებს გაუღეს

და იმერეთი ცეცხლის ალს მისცეს!

კ ა თ ა ლ ი კ ო ს ი — ხალხს იმნაირი ჯოჯოხეთი ღმერთმა აშოროს!..

პ ა პ უ ნ ა — რაც მაშინ მოხდა, საგრძნობია დღეს უფრო მეტად.

და ამიტომაც

დღეს ამ დაბურულ ტყეში ვეძებთ მოკავშირეებს,

ფარულ აქ გვინდა ქვეყნის ბედზე მოვითათბიროთ.

და აქაც ვშიშობ, საიდუმლო ჩვენი არ გასცენ!

ჩვენს ქვეყანაში სუნთქვა გვიძიმს და შიში გვაპყრობს,

ჩვენს ციხეებში ჩამდგარია ოსმალთა ჯარი,

ჩვენი ოჯახი გაქედილი, ნამუსახდილი...

ქალიშვილები და ვაჟები იყიდებიან,

ვისი მიზეზით?

ვისაც მფარველად ფაშები ყავთ და იქ სულთანნი

როცა შენ ახველ ჭაბუკი ტახტზე,

იგი როსტომი და აბაშიძე

კიკიან ფაშას, ჩვენ მოსისხლეს, დაუახლოვდნენ,
მას აქეზებდნენ რათა გვარი ბაგრატიონთა
სრულად მოესპო, იმერეთი შუა გაეყო,
ერთი ნაწილი როსტომისთვის ებოძებია.
ხოლო მეორე — ლევანისთვისა. სამაგიეროდ
მაჰმადის რჯულის განმტკიცებას აქ ჰპირდებოდნენ!
და ეს ოდესმე განა ქართველს დაავიწყდება?
ან თვით მეუღლე როსტომისა? ცბიერი გველი!..
გველია, ვარდის კალათაში ჩაბუღებული.
მ ე ფ ე — ულმობელია, წერეთელი, შენი მხილება,
მაგრამ ხომ უნდა გაზოგნახოთ გამოსავალი,
რომ ჩვენს ქვეყანას შემწეობა აღმოვეჩინოთ!
პ ა პ უ ნ ა — აუცილებლად!
კ ა თ ა ლ ი კ ო ს ი — დღეს სულ სხვა დროა, ჩემო პაპუნა,
უკვე მონწიფდა ხეზე ნაყოფი
და მოგვიწოდებს დრო მოსაკრეფად!
პ ა პ უ ნ ა — ეგ კარგად მესმის, მეუფე ჩემო!
კ ა თ ა ლ ი კ ო ს ი — ჩვენთან არიან დაღიანი და გურიელი,
ერეკლე მეფეც — ძმის სიმამრი — დაგვეხმარება!
იმისი ელჩი, დღეს ჩვენთან არის!
უფრო კი საქმეს გვაბედვინებს გარემოება,
რომ ჩვენ მოსისხლეს რუსეთმა ომი გამოუცხადა!
მაშასადამე, ჩვენი ძმა იგი,
როსტომ ბატონიც, არ შეიძლება გათიშულ იყოს.
აქ უნდა იყოს, პაპუნა ჩემო!
პ ა პ უ ნ ა — მაპატიე და შემინდე, მეუფეო!
უმალ დავმიწდე,
თუ მე რაიმე პირადი წყენა მისდამი მქონდეს!
გწამდეთ, როსტომსაც თუ მოვიბირებთ,
ღიახ, ვიქნები მოხარული ყველაზე მეტად!
მ ე ფ ე — იმის მომხრობას მე ვითავებ, მე მოვაგვარებ,
მაშ ნურც შეიმჩნევთ ვინმე გვაკლდეს, ყველაც აქ არის.
ჯარის სარდლებო! (სარდლები გამოეყოფიან).
მაშ ასე...
როცა განიშნებთ,
ლორთქიფანიძე ქუთაისის ციხეზე მივა!
როსტომი მსურდა... — მაგრამ რაკი ის არ დაგვესწრო, —
ზურაბ მიქელაძე ფოთის გზას შეჰკრავს.
აგიაშვილი თავს დაესხმის ბაღდადის ციხეს,

ჯიორგი აბაშიძე და არჩილი ლეიძლი ძმა ჩემი —
შემოერთყმიან შორაპნის ციხეს,
და თათრის ჯარი მრავალია, შიგ ჩაჰკეტავენ,
ვიდრე პაპუნა წერეთელი არ დაამარცხებს
ხრესილთან თათრებს!
შეძლევ პაპუნა, და მეც მასთან მოგეშველებით.
ეს უნდა მოხდეს ერთ დღეს, სასწრაფოდ...
კ ა თ ა ლ ი კ ო ს ი — უფალი იყოს თქვენი მფარველი!
ხალს გიმარჯვებდეთ თვით მაცხოვარი.
ა ე ე ლ ა ნ ი — ამინ!
მ ე ფ ე — ახლა ინებეთ, იმხიარულეთ!
ძართეთ ჯირითი, ესროლეთ ყაბახს!
ე ე ე ლ ა ნ ი — დღეგრძელი იყოს სოლომონ მეფე! (გაღიან).
მ ე ფ ე — ბერო, მოიცა!
როსტომმა არ ინება? მე ეგ არ მჯერა!
დღესვე, სასწრაფოდ
ეახლე როსტომს ბარაკონში. შეატყობინე:
მინდა ვესტუმრო!
ალარ ვენდობი მიგზავნილებს, არც მოგზავნილებს.
მე თვითონ მინდა, მინდა დავრწმუნდე!
დღესვე ისწრაფე!
ბ ე რ ი — ჩემი თავი შენ შემოგველოს! (გარეთ კვლავ ყოფინა)
მეფევე, მობრძანდი! სადღეობო ნიშანს გვაძლევენ!
(გარეთ ყოფინა. შემორბის მარინე, უკან მოჰყვება გიორგი. მას
მოსდევნ სტუმრები და მეფე-დედოფლის ამაღა ძახილით)
გიორგიმ გაიმარჯვა!..
მ ა რ ი ნ ე — მამაე! ხომ გითხარ! დღესაც გიორგიმ!..
ყელსაბამიც გიორგიმ მოხსნა!
მ ე ფ ე — მაშ, მივეულოცოთ!
ყმაწვილო. იყავ მტერზე მუდამ გამარჯვებული!
(გიორგი მეფის წინ იჩოქებს, დედოფალი ჯილდოს გადასცემს).
ლ ე ი ლ ო ფ ა ლ ი — მიიღეთ ჯილდო. ახალგაზრდავ. ყმაწვილო
კაცო!
და მის განძეულს ვინაწილებდეთ.
რომ ეს ძვირფასი ჯილდო უძღვნა შენთვის ღირსეულს.
(გიორგი ჯილდოს ჩამოართმევს, ატყვარდება და ბოლოს
მისი მზერა მარინეს თვალებს შეხვდება).
ბ ე რ ი — მეფევე ბატონო და თქვენც, სტუმრებო,
ლხინზე მობრძანდით... (სიმღერა).

მოქმედება მხორბ

მისამე სურათი

დარბაზი რაჭის ერისთავის ციხე-კოშკში

ს ა ლ ო მ ე — შენ რაც მიაშე და რაც იქ ნახე,
მიხვედრილი ვარ იმათ ოინებს.
დიდი სულთანის წინააღმდეგ ემზადებიან...
ო, არ შევარჩენ, არც მას, არც მეფეს.
რომ ლეკერწაში საქმეს ჩარხავენ!
მე აბაშიძის ქალი არ ვიყო,
თუ არ ვანანო!
კიდევ რა ნახე? ყველა მიაშე!

მ ო უ რ ა ვ ი — მე იმას ვწუხვარ,
რომ დავალევა ვერ შევასრულე!
მეფე ვერ ვნახე განმარტოებით.

ს ა ლ ო მ ე — ჩუ! შენ სხვა მიაშე...

მ ო უ რ ა ვ ი — თქვენი გიორგი ერთს ქალიშვილს არ შორდებოდა...
მეტად მშვენიერს.

ს ა ლ ო მ ე — მშვენიერს? რომელს? რომელ ქალიშვილს?

მ ო უ რ ა ვ ი — მეფის ქალიშვილს!..

ს ა ლ ო მ ე — იმაზე ამბობ: „მშვენიერსაო“?
თავის წრუწუნა, დალეული და საძაგელი.
წადი, მიხედე ალბათ, ბატონი დაბრუნდებოდა!

მ ო უ რ ა ვ ი — გიახლებით. (გაღის).

ს ა ლ ო მ ე — გველო სოლომონ! იოლი გზა აგირჩევია,
შენ გინდა ჩემი ვაჟიშვილი მოინადირო,
აჰკიდო შენი გომბიო და ის შეისრულო,
რის შესრულება იარაღით დღემდე ვერ შესძელ!
მაგრამ ამაოდ ჩაგვიღის ზრახვა!
მე შენს ნაშვიერს ჩემს ოჯახში არ გავატარებ!
თუ რძალი მინდა, თვით სულთანი უარს არ მეტყვის!
ლეილამ უკვე სახსოვარიც გამოუგზავნა...
შენ უნდა ტახტი ოხრად დაგიჩივს
და მის განძეულს ვინაწილებდეთ.
როგორც ქონებას ბიძებისას ინაწილებდნენ,
როცა ისინი შენს ფინიებს მიეც საჯიჯგნად,

ვილაც წერეთლებს...
საბრალო მამა, ჯმას როგორ წარმოიდგენდა?

(შემოდის მ ო უ რ ა ვ ი).

მ ო უ რ ა ვ ი — ქალბატონო!.. ნახეთ, გიორგი!

(შემოდის გ ი ო რ გ ი მხიარულა).

გ ი ო რ გ ი — დედა, სალამი!
შენც სალამი, ჩემო პარმენ!
ჩემი ირმები როგორ არიან?

მ ო უ რ ა ვ ი — კარგად, ბატონო!
სწორედ ახლა საჭმელს აძლევენ! (გაღის).

ს ა ლ ო მ ე — შვილო გიორგი, რატომ პარმენთან შენც არ
წამოხველ?

შენ შემოგველე... რამდენი დარდი...
შენზე რამდენი ფიქრი და ელდა...

გ ი ო რ გ ი — დარდი? რატომ?
ვანა რა გქონდა სადარდებელი?
ნათესავეებში გავცხეირნე...

ს ა ლ ო მ ე — ვანა მართო ნათესავეებში?

გ ი ო რ გ ი — ბიძები ვნახე...

ს ა ლ ო მ ე — მართო ბიძები?

გ ი ო რ გ ი — ბაბუაც ვნახე.
მოხუცი თითქმის ას წელზე მეტი,
კიდევ სვამს ჯიხვით და კიდევ მღერის...

ს ა ლ ო მ ე — ნათესავეები ნახე მხოლოდ და სხვა არავინ?

გ ი ო რ გ ი — სად არის მამა?

ს ა ლ ო მ ე — შენ დასეირნობ და არც ის აკლებს!
იქ ლეკერწაში გინადირნია...
ნადირის მოკვლა, შვილო, კარგია,
მაგრამ ნადირმა თუ გადიყოლა,
მოაჯადოვებს!
ჭანსაკუთრებით, თუ ის ნადირი
ორფეხა არის...

გ ი ო რ გ ი — როგორ, ორფეხა?

ს ა ლ ო მ ე — აი, ისეთი, შენ რომ ნახე, იქ, ლეკერწაში
შეფიცულებთან!

ჰო... ალბათ, უფრო დაქალდებოდა!

შეიქნებოდა იმერეთის მზეთუნახავი!

გ ი ო რ გ ი — სოლხეთის შველი!

ს ა ლ ო მ ე — ნეტა კი მომკლა!
 გ ი ო რ გ ი — როცა გაგიბრუნს.
 შეგაკრთობს და გული დაგწყდება!
 ს ა ლ ო მ ე — ჩემი სიკვდილი!
 გ ი ო რ გ ი — მაგრამ შენ, დედი, სანადიროდ რომ არ გივლია!
 მაშ შენ არ იცი შეერთომა და გულის დაწყევტა!
 ს ა ლ ო მ ე — ვიცი, შვილო!
 აი, ახლაც მე გული დამწყდა!..
 ვიცი, ვინც დადის სანადიროდ, ბევრჯერ უნახავთ,
 რომ მონადირე თვით გამხდარა ნადირის მსხვერპლი...
 გ ი ო რ გ ი — ეგ არ მოხდება, დედაჩემო, ეგ არ მოხდება!
 ს ა ლ ო მ ე — დარწმუნებული ამბობ მაგას?
 გ ი ო რ გ ი — დარწმუნებული!
 ს ა ლ ო მ ე — გახარებული შენ მყავდე მარტო!..
 გ ი ო რ გ ი — ნურაფერს შიშობ, დედაჩემო! ნურაფერს შიშობ!
 მაშ, ერთი ვნახო ჩემი ირმები...
 უჩემოდ იქნებ მათ მოიწყინეს... (შეხერდება)
 მაგრამ... მე მიკვირს... მზადებაში რატომ არა ხართ?
 თითქოს ჩქარობდა მოციქული? ჯერ არ მოსულა?
 ს ა ლ ო მ ე — ვინ მოციქული?
 გ ი ო რ გ ი — მოვლენ, უბრძანე... დატრიალდი...
 ს ა ლ ო მ ე — გამაგებინე!
 გ ი ო რ გ ი — მალე გეწვევა მეფე სოლომონ! (ვაღის).
 ს ა ლ ო მ ე — ნეტა გამაჭრო... რას ამბობ, შვილო?
 რა სთქვა გიორგიმ?
 მეფე აქ, ჩვენთან?
 ... ფეხიც მოსტყდება!

(შემოდის მოურავი).

მ ო უ რ ა ვ ი — ქალბატონო!
 როსტომ ბატონი უკვე მობრძანდა...
 ს ა ლ ო მ ე — მობრძანდა, მაგრამ ისიც აქ... მალე...
 შენ, იცი, პარმენ?
 პ ა რ მ ე ნ — ვინ, ქალბატონო?
 ს ა ლ ო მ ე — მეფე!.. მეფე!
 ო, რარიგ დელავს ჩემი გული!..
 მესაიღუმლე შენ ხარ ჩემი და შემდეგ გეტყვი...
 ჯერ, ალბათ, მოვა მისი ფინია ამბისმთხრობელად...
 პარმენ! გაჯოხე, ვითომ ბინდში ვერ შეიცანით.

იმისმა ენამ დამილუბა ნათესავები..

ლორთქიფანიძის ენამ, გესმის?

მ ო უ რ ა ვ ი — მხოლოდ მიბრძანე, ქალბატონო, მხოლოდ მიბრძანე!

(შემოდის როსტომი თავის შვილებით).

როსტომი — ჩემო სალომე! ხომ არ ჯავრობდი?!
 სალომე — მაშ რას ვიზამდი?
 შეილეები — დედი, როგორი პატივი გვცეს... ვერ წარმოიდგენ...
 მასპინძლები აღარ გვიშვებდნენ...
 სალომე — როსტომ, არ იცი! თქვენ საქეიფოდ დაიარებით,
 ხოლო მტრებს კი საქმე წინ მიჰყავთ...
 ადამიანო, ჩვენი გიორგიც...
 როსტომი — რა დავმართა?
 შეილეები — რა დავმართა? განა გიორგი ჯერ არ მოსულა?
 სალომე — დღეს დაბრუნდა ისიც თქვენსავეთ...
 როსტომი — ჰა! დალოცვილო! მე სხვა მეგონა!
 დაბრუნდებოდა მაშ რას იქმოდა?
 გიორგი მე მგავს
 და რომ გავდეს აბაშიძეებს,
 თავქარიანებს...
 სალომე — არ იცი, როსტომი!
 მე მინდა ვითხრა და გამიგონე...
 უნდა გვეწვიოს...
 დიდი სტუმარი...
 როსტომი — ჩვენც დაუფხვდებით!
 კარგს სტუმარს მუდამ თავს შემოვევლე...
 სალომე — და მერე იცი. ვინ სტუმარია?
 როსტომი — ვინ?
 სალომე — მეფე!
 როსტომი — მეფე?
 სალომე — გიორგიმ მითხრა!
 შენ დროს ატარებ
 და რა ამბები ხდება. არც იცი!
 როსტომი — პარმენ! ჰეი, პარმენ!
 მოურავი — მიბრძანე, ბატონო...
 როსტომი — ყელი გამიშრა!
 მოურავი — მზად მაქვს, ბატონო!

(მოურავს მისდევენ როსტომის შვილები. მოურავს უმალ შემოაქვს
 ღვინო. როსტომი სვამს).

როსტომი — აბა, სალომე...

რა ამბებია? მე რა არ ვიცი?

სალომე — შენ რომ გიწვევდა მეფე თავისთან...

როსტომი — მერე?

სალომე — ჰკითხე პარმენს...

გამართლდა ეჭვი!

მას მიმხრობია დადიანი და გურიელი...

დიდი სულთანის წინააღმდეგ ემზადებიან...

როსტომი — რაო? რაო? მართლა, პარმენ?

პარმენ — დიახ, იქ იყვნენ...

როსტომი — და ახლა ჩემთან... აპირობს მეფე?

შენ წადი, პარმენ!

(მოუჩაღი ვალის).

იცი, სალომე! არ გიმხელდი, ახლა გაგიმხელ!

ამ ორ კვირაში იმერთა მეფე —

აღარ იქნება! დიახ! დიახ! აღარ იქნება!

აი, ამიტომ ბარაკონში ჯარი შევკრიბე,

.....

რომ ქუთაისში შევიჭრა უცხად,

.....

და მოვუგრიხო ჩემს მტრებს კისერი.

.....

მაშინ ვაი მას, ვინც ეწვია იქ, ლეკერწაში!

როგორც ეს ღვინო მე შემერგება,

ისე მათ რისხვა!

აცხონოს პაპუნა! (სუამს).

სალომე — უთუოდ გახსოვს ლაპარაკი ალიფაშასთან...

რა მოწყალეების თვალით იყო მაშინ სულთანიც...

როსტომი — მახსოვს, სულთანი მოწყალობელი!

სალომე — მაშინ სულთანმა დაპირება ვერ აგისრულა!

როსტომი — შეიცვალა გარემოება!

თორემ იმერეთს გაეყოფდით მე და ლევანის!

სალომე — ახლა გრთავს ნებას!

და ეს შემთხვევა თუ გაუშვი, არ ვიცი, მაშინ...

მხოლოდ რად უნდა გაუყო ლევანს?

სულთანი მხოლოდ შენა გცემს პატივს!

შენ გააკეთო, შენ მოიგო სულთანის გული

და მონაწილე გაიხადე? არა! არა!

შენ უნდა იყო ბატონი მხოლოდ.

თუ ბარაკონში გვეწვია მეფე...

როსტომი — მერე?

სალომე — აქ უნდა მოკვდეს!

როსტომი — (სახტად დარჩა). რაო?

სალომე — (ცივად). დიახ, ცოცხალი აღარ უნდა დაბრუნდეს.
უკან!

როსტომი — ახლა კი ნაკლებ ჰკვიანი სჩანხარ! (ციინის).

სალომე, ნუ ხარ ასწრაფებული!

მეფეს ისედაც ოსმალები ბოლოს უღებენ...

უმჯობესია სეირს ვუტკიროთ!

სალომე — უმჯობესია სხვას შენ დაასწრო...

თორემ, ვინც იმას ბოლოს მოუღებს,

ის ირგებს კიდეც!

მე არ მინდოდა სხვა გარეშე ჩარეულიყო,

თორემ ერთგული და სანდო კაცი

მყავს აზნაური ჩვენი პარმენი!..

როსტომი — სალომე! აბა, რას ამბობ?

(ისმის მეორე ოთახიდან რახუნი, როსტომი შეკრთა).

ვილაც ყურს გვიგდებს!

ეგ ერთხელ გითქვამს, აღარ გაბედო...

სალომე — აქ ხომ ჩვენს მეტი არავინ არის!

მისმინე, როსტომ!

თუ კი შენ ერთ დროს ლევანთან ერთად

ოსმალთა ფაშას აქეზებდი მოესპო გვარი

ბაგრატიონთა...

როსტომი — სალომე, მაშინ სულ სხვა დრო იყო,

ნუ ლაპარაკობ!

სალომე — ახლა ბევრად უკეთესია!

მაშინ თურქები არც ქუთაისის

და არც შორაპნის ციხეებში არ ჩამდგარიყვნენ.

თუ შენ არ გინდა უმადურს მეფეს სამაგიერო

გადაუხადო, —

მაშინ იცოდე: იქ, ლეკერწაში,

უკვე შეთქმულან და, თუ საქმე მათ წარემართათ,

შენც და ლევანსაც,

იმ ჩემს მოგვარეს. არ აგცდებთ განადგურება!

(უცხად შემოდის გიორგი).

გ ი ო რ გ ი — მამავ! დედავ!
 ს ა ლ ო მ ე — გიორგი, შენ?
 შენ ხომ ირმების ნახვა გასურდა? აქ როტორ მოხვდი?
 გ ი ო რ გ ი — ოჰ, დედაჩემო! ოჰ, დედაჩემო...
 კარგად არიან ჩემი ირმები!
 რ ო ს ტ ო მ ი — ბიჭო, აქ მოდი!
 შენ მეფეს ახლდი?
 ს ა ლ ო მ ე — ახლდა!
 და იქ ერთი შველი უნახავს
 და იმ დაღეულს ეგ დაუჭრია!
 რ ო ს ტ ო მ ი — ყოჩაღ, ვაჟკაცო!
 ვაჟო, რომელმა შველმა დაგჭრა? აბა, მიახვებ?
 გ ი ო რ გ ი — არა! მე დამჭრა იმ სამძიმო გარემოებამ,
 რომ თვით შენ უნდა იქ ყოფილიყავ,
 სოლომონ მეფეც გელოდებოდა,
 მაგრამ არ მოხველ...
 ს ა ლ ო მ ე — ეს იმერეთის მეფეს ხლებოდა?
 ეს, კახაბერის შთამომავალი,
 რომელიც იყო მამობილი თამარ მეფისა?!
 გ ი ო რ გ ი — თუ კი ეახლა სამეგრელოს დიდი მთავარი
 და გაუჩივლი!
 იქ ხომ არ იყო მარტო ლხინი, ან დროს ტარება!
 რ ო ს ტ ო მ ი — ვიცი, რაც იყო! იქ იყო... ვიცი... ნუ
 გამაბრაზებთ!
 იქ იყო... დიახ... ჩემი დამხობა!
 გ ი ო რ გ ი — მამაჩემო!
 შენ გაძლიერდი, მაგრამ სამშობლო,
 რომელსაც ქვიან საქართველო ამერ-იმერით,
 რაც კი დრო გადის, სულ კნინდება და მტერი სთელავს!
 რ ო ს ტ ო მ ი — ოჰო, დაიწყო ჩვენი არისტო მწიგნობარივით!
 გ ი ო რ გ ი — რა არის შენი რაჭა, თუნდაც გამაგრებული,
 და მიუვალი ბარაკონის ციხე კოშკებით?
 განა ეს არის საქართველო?
 რ ო ს ტ ო მ ი — ეს რაჭა არის!
 რაჭა, რომელსაც წერეთელმა რკალი დაარტყა
 და ჩემს ქვეშევრდომს გზა შეუჭრა იმერეთისკენ!
 მაგრამ ვანანებ!
 გ ი ო რ გ ი — არა, წერეთელს ეგ არ უქნია!
 რ ო ს ტ ო მ ი — აბა, მამ ვინ?

გ ი ო რ გ ი — ჩვენ, მამაჩემო!
 რ ო ს ტ ო მ ი — მათი ბრალია!
 გ ი ო რ გ ი — არა! ჩვენი! ჩვენ დავარბიეთ მათი სოფელი!
 რ ო ს ტ ო მ ი — ჩუმაღ! (შემოდის შეთოდე).
 შეთოდე — მცვრიანი მწუადიც მალე იქნება!
 რ ო ს ტ ო მ ი — ყური დამიგდეთ! შეთოდე, შენც!
 ღმერთმა თითოეულ ადამიანს, თითოეულ სხეულს
 თავი მოაბა საკუთარი და მასთან ერთი!
 მეც აქ ერთი ვარ ბარაკონში! თქვენ კი ჩემს შემდეგ!
 შორჩა! ასეა!
 უნდა იცოდეთ!
 რომ თქვენი მამა არა სცდება, როცა მოყვარეს
 კბილებს უსინჯავს...
 მეფემ გარშემო შემოიკრიბა:
 ალზევებული წერეთელი, ლორთქიფანიძე,
 ლოღობერიძე, ვიგინდარები...
 დიდგვაროვანი მე მომიცილა
 და საქმეს მართავს, როგორც ურჩევენ...
 და რას ურჩევენ? რომ მე წამგლიჯონ ჩემი უფლება!
 ძალას ხმარობენ, მაგრამ იმათ ჩემი ლეკვები,
 ჩემი ვეფხვები — ერთი უცქირე ამათ სალომე, —
 თუ მივუსიე...
 წინ ვინ დაუდგეს... გაქელავენ, ნაცრად აქცევენ!
 იქვე გაიხარეთ, ჩემო ლეკვებო!
 ოჰოჰო!.. ერთი ამათ უცქირე! უცქირე,
 სალომე! —
 უნდა, მეც ვცდილობ ჩემი მტრები გავანადგურო,
 ვაკოცვა ჩემი არსებობა, ჩემი სიცოცხლე!
 და ამას მგლები მე მოაფლიან მეფის ურჩობად!
 ერთი მიბრძანეთ,
 რა ურჩობაა, როცა ჩემსას მე თვითონ ვიცავ?...
 (გაბრაზდა).
 უკვანო აზრებს მწიგნობარი ჩვენი არისტოც
 ჩამაწვეთებდა და ამიტომ დღეს ციხეში ზის,
 და თუ გაბედა ვინმე სხვამაც, როგორც წიწილ
 კისერს წაგაგლეჯ...
 როგორ არ გესმით,
 რომ ჩემს რაჭაზე უჭირავთ თვალი?

როგორ გგონიათ აქ რისთვის მოდის?
უნდათ შეგზამონ და თქვენც შეგზამონ,
ისევე როგორც აბაშიძე — ის თქვენი ბიძა,
უკვე შეჭამეს
და მის მამულზე წერეთელი გააპარბაშეს...
როგორ არ გესმით? როგორ არ გესმდით?

გიორგი — მე ყურს გიგდებდი...

ბევრი სიტყვი თავის გასამართლებლად,
მაგრამ ყოველი სიტყვა ისევე შენვე გამტყუნებს!..

როსტომი — რაო? რაო? ერთი უცქირე! რაში გამტყუნებს?

გიორგი — შენ სიტყვი: ღმერთმა თითოეულ სხეულს
თავი მოაბა და ისიც ერთი!

როსტომი — დიახ! ასეა!

გიორგი — ერთს სხეულს, საქართველოს, ერთი თავი აქვს, —
ეს არის მეფე!

როსტომი — არა! ის მეფე წერეთლებმა წამოსვეს ტახტზე!..
ის წერეთლების მეფე არის და არა ჩვენი!

გიორგი — უზენაესი უფლება მხოლოდ მის ხელში არის,
და ის განიჭებს შენ უფლებას! მხოლოდ ის ერთი!
მონიჭებულიც უნდა დასთმო, თუ საქართველოს
კეთილდღეობა მოითხოვს ამას.

შენ ცდილობ მტრები გაანადგურო, ვინ არის მტერი?
მტერი ის არის, ვინც დაიპყრო ჩვენი ქვეყანა!
შენ მტერს მეგობრობ, მოყვარეს კი სამარეს უთხრი.

როსტომი — ერთი უცქირე...

გიორგი — შენ ანადგურებ შენ ხალხს, იმერეთს!
რომელიც იქმნა თამარ მეფის საქართველოდან
გამოთიშული ჩვენი ბედის უკუღმართობით!
შენს რაჭაზედაც მათ იმდენად უჭირავთ თვალი,
რამდენად ამას საჭიროებს ქვეყნის სიმტკიცე,
ერთიანობა, მთლიანობა, შენ სიტყვი...

როსტომი — ჩუმად!

მეთოდე — გიორგი!

გიორგი — მაცალე...

როსტომი — შენ ეს არისტომ ჩაგაგონა... შენ? შენ მიბედავ?

მე თქვენ სუყველას... ძალის ლეკვებო...

სალომე — დამშვიდდი, როსტომ! ილაპარაკოს...

რა აზრი აქვს მაგის ლაპარაკს!

როსტომი — შენ ეგ არისტომ ჩაგაგონა?.. იმან... იმ ძალმა? მე

მას თავს მოვჭრი!.. მე მას... თოკით...

ძალის ლეკვებო!

(ატყდება გარეთ ხმაურობა. იძახიან: „დაჰკა, ქურდია, შემოპარულა“).

რა ამბავია?

გიორგი — ვილაცას სცემენ!

(ყველანი გარბიან).

სალომე — (სარკმლიდან იცქირება). ის არის, ის!

მეფისგან კაცი! როსტომ! ხედავ, ლორთქიფანიძეს ჯოხითა
სცემენ! რას ვსიამოვნებ! (ხარხარებს).

როსტომი — ყოველი წყენა მეც დამავიწყდა! ეგრე, ახია!
მაგრად, ბიჭებო...

სალომე — უი, ჩემს თვალებს! ლორთქიფანიძემ ბიჭს შეუტია!
ჯოხი ხელიდან გაავდებინა...

როსტომი — სალომე, უთხარ: მე ავად ვარ. ძალზე შეუძლოდ!
ლაფიცული ვარ, იმერეთიდან ჩემთან მოსულს არავის შეეხვდე.

(გაღის. ამ ღროს შემოდინა ლორთქიფანიძე და მოუტრავი).

მოუტრავი — ბოდიში შენთან, ბერო ბატონო!

შინამსახური ხეპრე ბიჭია,
ახლახან მთიდან ჩამოყვანილი!

სალომე — დედა! დედა! ამას ვის ვხედავ!
მოხარული ვარ, შენი ცრემლი არ დამეყაროს!

მოუტრავი — ქურდი ეგონა...

ცოტა ბნელოდა... უხეშად დაჰკრეს!

სალომე — დაჰკრეს? მაგრა დაჰკრეს? ნეტა გამაქრო!
ბატონო ჩემო, ჩვენ გვაპატიეთ!

ბერი — არაფერია!

მე მაინც დავრჩი ლორთქიფანიძედ!

და, რომ ამჟამად ტკივილები არ მაწუხებდეს,
მოგიყვებოდით, მაგრამ ვჭრი მოკლელ!

მეფე გეწვიათ!

სალომე — უი, ჩვენი ბედნიერება!

თავს შემოვევლე. არ ივიწყებს თავის ერთგულებს!
ჩვენ მუდამ მისი ერთგულები ვართ!

მოუტრავი — ბერო ბატონო! შენ არ მომიკვდე,
უნებურ მოხდა... გულში წყენა არ გაიტარო!

ერი — არა, ყმაწვილო...

სულაც არ ვეჭვობ!

მოუტრავი — თუმცა არ ეტყობა, მაგრამ ბოდიშს მაინც მოვიხდით
ბერი — მაგდენ ბოდიშით თუ ეტყვი მაგდენ.

მაინც არ მინდა ცუდი ვიფიქრო...

მოუტრავი — მაინც ბოდიში!

ბერი — კმარა-მეთქი! (ზარბაზნის სროლა).

გველი სალომეს ოინი იყო...

(შემობის გორგი).

გორგი — დედა! მამა! აჩქარდით! პარმენ, წადი...

მეფეც მობრძანდა!

მე უკვე გავეც განკარგულება: დაპკრან ზარები!

ზარბაზნის სროლით სალამს აძლევენ.

დედაჩემო! მეფე მობრძანდა!

სალომე — უი, რა უცბად! უი, მზე ბნელი!

ჰეი, ბიჭებო! ჰეი, ქალებო!

შვილო გორგი! რა გვეშველება,

რომ მამაშენი შეუძლოდ გახდა?

გორგი — როგორ. შეუძლოდ...

სალომე — ავად... ავად...

წადი შენ, შვილო, შენ დახვდი მეფეს!

დიდ სასტუმროში მიიპატიჟე... და მეც ახლავე...

მოუტრავო, გესმის, აქ მოდის... მოსულა კიდევ...

ვინც ჩემთვის... გესმის? ასე რიგად სასურველია!

მომთხმ სურათი

იგივე ოთახი

უკან ლხინი და სიმღერა. ხანდაზმით ზარბაზნის სროლა. მსახურთ ხილი, ღი
და სანოვავე მიაქვთ. მოუტრავი ზედება სალომეს

მოუტრავი — ქალბატონო სალომე! სტუმრები დასტოვეთ?

სალომე — სხვები არიან და გაართობენ!

შენთან მინდოდა.

გვონებ სტუმრები ლხინს სიამით შეეჭყევიან!

მოუტრავი — პაპუნა თითქოს მოლხენით არის!

ამბობს: ბარაკონს არ დავტოვებ, ვიდრე არ ვნახავ

მის ბატონს სრულად განკურნებულსო.

სალომე — იგი ცბიერობს!.. და სულ სხვას ფიქრობს...

რადაცას ყნოსავს მეძებარივით.

(ისმის ზარბაზნის სროლა სამჯერ).

მოუტრავი — აგერ, ახლა კი წინაპრების სადღეგრძელოა.
სამჯერ ისროლეს.

სალომე — სუფრაზე დიდხანს არ დარჩებიან...

მეფე გრძობს მეტად დაღლილობას, თუმცა არ იმჩნევს...

მოუტრავი — დიახ. შევნიშნე, თითქოს ძილმა თავი წაართვა.

სალომე — თავისწართმევა ძილისაგან არაფერია...

არა ძილისგან... გამიგონე!

ახლა მალე აიშლებიან!

და როგორც ვითხარ:

მეფეს მიუჩინე სპარსულ ოთახს. მას იქ სხვა დროსაც

დაუძინია! ამ დამესაც აქ მოისვენოს

და მოისვენოს სამუდამოდ! ხომ გესმის, პარმენ!

მოუტრავი — დარწმუნებული ბრძანდებოდე.

სალომე — ჩუ, ვილაც მოდის! (თვალთერებენ).

მოუტრავი — არავენ არის.

სალომე — კარგად გაზომე...

მის მხლეზღებს სხვები უდარაჯებენ...

მოუტრავი — მენდე შენს ერთგულს...

სალომე — და შენი ჯილდო მომთხოვე შემდეგ...

ახლა წადი და მარჯვედ იყავ! (მოუტრავი გადის).

მე კარგად ვიცი, რასაც ვაკეთებთ...

იყოს როსტომი წინააღმდეგი...

თუ ის მოიკლა, სხვა თავადნი და აზნაურნი

ველარ შესძლებენ... ვერც გაბედავენ

როსტომს დაუწყონ მეტოქეობა.

ალარც ლევანი დასჭირდება მას მოკავშირედ:

ერთი იქნება, მხოლოდ როსტომი!

მაშინ შეიღებსაც უზრუნველყოფს თითოეულს ცალკე.

(შემოდის როსტომი. ფეხზე ქოშები, პერანგზე ტოლომბო წამოუხსამს
წითელ საცელისამარა).

როსტომი

როსტომი — ავდექ!

სალომე — რისთვის ინებე, და თუ ინებე,

ჩაგეცვა მაინც!

როსტომი — იმერთა მეფის საკადრისად ვარ!

სალომე — აა! კარგად, კარგად მოგიფიქრნია!

(შემოდის მოუტრავი).

მ ო უ რ ა ვ ი — სტუმრები უკვე აიშალნენ! მობრძანდებიან, ხომ არ
ინებებთ აქ მცირე სუფრას?

ს ა ლ ო მ ე — ეგ შენ იცოდე... ივარაუდე...

რ ო ს ტ ო მ ი — კარგია, კარგი, ახალი სუფრა!
მოგვიტა, პარმენ!

(ისმის: სამწუხაროა, რომ მასპინძელი ავად ბრძანდება).

როგორც ბრძანდება, ისე ბრძანდება!

(შემოდის: ს ო ლ ო მ ო ნ, ბ ე რ ი, პ ა პ უ ნ ა, გ ი ო რ გ ი და მეფის ამაღლ.)

ჩემს ძვირფას მეფეს! ჩემს ძლიერ მეფეს!

(აცქერდებიან).

პ ა პ უ ნ ა — როსტომ, შენ თითქოს შეუძლოდ იყავ?

შენს მზესა ვფიცავ, საუცხოო სანახავი ხარ!

რ ო ს ტ ო მ ი — დიახ, დიახ, საუცხოო, პაპუნა წერეთელო!

თუმც ავად ვიყავ, მაინც კარგად ვარ!

ბ ე რ ი — (მეფის გასაგონად) განა არ არის ეს მეფისათვის შეურაცხ-
ყოფა?

მ ე ფ ე — როგორც გიჟირდეს, ისე გილხინდეს!

რ ო ს ტ ო მ ი — მეფევ, ბატონო!

ბედნიერი ვარ,

რომ ბარაკონში ამობრძანდი „დარბაისლებით“.

პ ა პ უ ნ ა — კი ამობრძანდა მეფე თავის „დარბაისლებით“!

მაგრამ, შენ, როსტომ, უდიდესად პატივცემულმა,

შენ არ ინებე ლეკერწაში ჩამობრძანება!

რ ო ს ტ ო მ ი — აი, კიდევ ურწმუნო თომა ჩვენს დროებაში!

ხომ მოგახსენეს: შეუძლოდ გახლდი!

მაშ საყვედური ზედმეტი არის...

„არ ჩამობრძანდი“!

მოხარული ვარ, რომ თვით მობრძანდით...

მ ო უ რ ა ვ ი — სად არის ახალი სუფრა?

მ ე ფ ე — ნუ შესწუხდები! ხვალ მოვესწრებით.

ხვალ მე საქმეც მაქვს... შენთან ბევრი სალაპარაკო.

რ ო ს ტ ო მ ი — „არ ჩამობრძანდი“ ლეკერწაშიო, —

რა საჭიროა იქ ჩამობრძანება,

როცა მე მეფის ზრუნვაც ვიცი და მისი ზრახვაც?

და თადარიგიც დავიჭირე...

თქვენ თვით ნახავდით,

რომ ბარაკონის ციხის ირგვლივ ჯარი ბანაკობს...

ვაცი, ამ ჯარსა რა დღისთვისაც გამოვიყენებ.

და ჩემს მბრძანებელ მეფეს როგორც ვასამოვნებ...

საჭირო არის მეფისათვის აი ეს ჯარი!

აი, ამაზე გინდ იმსჯელე, გინდ იოხუნჯე!

მ ე ფ ე — ხვალ, ჩემო როსტომ! ხვალ ვიმსჯელებთ... აწ გვიან არის!

ჩვენ არ ვაპირებთ აქედან წასვლას...

დიასახლისო, სთხოვე თქვენს სტუმრებს...

რ ო ს ტ ო მ ი — რა გეჩქარებათ! მოითმინეთ, ახალი სუფრა!

ს ა ლ ო მ ე — არა, როსტომ, პატივი დასდე და ნუ აწუხებ...

დრო აღარ არის!

გთხოვთ. ბატონებო, მეფე ბატონს სურს მოსვენება!

მ ე ფ ე — დიახ, სალომე!.. დამე მშვიდობის!

ე ე ლ ა ნ ი — ძილი ნებისა! (სალომე აცილებს, ყველანი გადიან).

მ ე ფ ე — ჩემო როსტომ, ჩვენ მარტონი ვართ!

რ ო ს ტ ო მ ი — დიახ, ბატონო!

მ ე ფ ე — ერთი მიბრძანე: პირდაპირ გეტყვი!

როდემდის ვიყვეთ გადასეულნი?

რ ო ს ტ ო მ ი — გადასეულნი? ღმერთო, კი მომკალ!

მაგას რად ბრძანებთ?

მ ე ფ ე — ღმერთი არ მოგკლავს.

მაგრამ შენს მეფეს დიდად იმღურებ!

რ ო ს ტ ო მ ი — მეფეს ვიმღურებ? ეგ წერეთლის ბრალდება

გახლავს!

მ ე ფ ე — მე მოგიწვია ლეკერწაში და არ ინებე შენ იქ ჩამოსვლა.

(როსტომს სურს უპასუხოს და ბორიალებს).

ამბობენ: მტრებთან შენ კავშირი გაქვს...

რ ო ს ტ ო მ ი — კავშირი? მტრებთან?

მაგას ვინ ამბობს?

ალბათ, მოსისხლე... ჩემი მტერი... არა, მეფეო!

მ ე ფ ე — ათი დღის წინათ ალიფაშა შენთან ყოფილა.

კიციან ფაშას თვით სწვევიხარ შენივე ნებით...

რ ო ს ტ ო მ ი — ღმერთმა დარისხოს... ვინც ეგ გითხრა...

მ ე ფ ე — მომითმინე... მე ეს არ მჯერა...

არა, გარწმუნებ! არც დავიჯერებ!

რ ო ს ტ ო მ ი — ბატონო მეფევ, აბა, ეგ რა დასაჯერია?

მაგრამ ავყია წერეთელი...

მ ე ფ ე — მე უხაკაცებს არ ვუჯერო!

აი, ხომ ხედავ, მე თვით მოველ.

გიტხრა პირდაპირ, რაც მოხდა ჩვენში.
 რ. ო. ს. ტ. ო. მ. ი — ბატონო მეფევე, რა მოხდა ჩვენში?
 მ. ე. ფ. ე — შენ კარგად იცი...
 რ. ო. ს. ტ. ო. მ. ი — არაფერი, მე არ მოგიკვდე...
 მ. ე. ფ. ე — როსტომ! მიცქირე! პირდაპირი კაცი მგონიხარ...
 ყველაფერს ამას დავივიწყებ, ვფიცავ სამებას!
 მე არ ვარ შურისმაძიებელი! შენ ესეც იცი!
 ბევრჯერ მქონია შემთხვევა და... ჰო, იმას ვამბობ:
 დღეს მე ვარ ქვეყნის სურვილების კისრადმტვირთველი.
 ხვალ შეიძლება სხვა მოვიდეს და ვიდრე მე ვარ,
 უნდა ჩემს ნებას, — ხალხის ნებას — დაემორჩილო,
 გონიერება და სიკეთე ამას მოითხოვს!
 როსტომ, განსაჯე! აბა, რას ჰგავს ჩვენი ცხოვრება?
 ისედაც მტრისგან აკლებული ჩვენი ქვეყანა,
 გათიშულია, აღრეული, ვით უპატრონო!
 და საქართველოს შვილნი თითქოს გერები ვიყვნეთ,
 ჩვენ შორის მტრობამ ის დაბადა, რომ რაჭის ხალხი
 სრულად მოსწყვიტა იმერეთის ღვიძლ ნათესავებს!
 ერთმანეთ შორის მისვლა-მოსვლა აღკვეთილია.
 ძმა ძმას ვერ ხედავს, შვილი მამას...
 და მწარე მტრობით შეგვეცვალა ტკბილი მოყვრობა.
 რ. ო. ს. ტ. ო. მ. ი — ეგ დიახ, დიახ... წერეთელმა...
 შეგვიკრა გზები...
 მ. ე. ფ. ე — არა! ეს შენ ჰქმენ...
 წერეთელი კი მხოლოდ ასრულებს ჩემს ნება-სურვილს.
 შენ, როსტომ ჩემო,
 დაქირავებულ ხალხს უსევდი მახლობელ სოფლებს...
 აწიოკებდი, როგორც მტერი გვაწიოკებდა...
 აი, ახლახან კიდევ ერთი ჩვენი
 სოფელი დაგირბევია...
 რ. ო. ს. ტ. ო. მ. ი — მოუჩმასხიათ! მოუჭორიათ!
 მ. ე. ფ. ე — რაც მოხდა, მოხდა! აკი გითხარ. ის დავივიწყოთ...
 უნდა შევრიგდეთ, გამოვნახოთ საერთო ენა!
 როსტომ, მეფე გთხოვს, შენი მეფე! უნდა შევრიგდეთ!
 რ. ო. ს. ტ. ო. მ. ი — დიახ, დიახ!
 როგორც მიბრძანებ...
 მ. ე. ფ. ე — არა! ბრძანებით მე არ მინდა! გულს ვერც უბრძანებ!
 მე მინდა ნებით შენი ნდობა და ერთგულება...
 მე მინდა გული... იძულება არავითარს!

...თასაც გეტყვი, ჩვენს ქვეყნს გასაჭირი აქვს...
 მკირდება შენ დახმარება...
 წარმოიდგინე, რომ ამჟამად მე მეფე არ ვარ,
 არც შენ თავი, ვართ უბრალო ორი ქართველი...
 ჩვენი ქვეყანა ილუპება!
 ჩვენ ძალგვიძს შველა, მაგრამ არ ვშველით!
 (შემოდის სალომე).
 სალომე — თუ მოისვენებთ, უკვე მზად გახლავს, მეფე-ბატონო.
 მ. ე. ფ. ე — გამდლობთ, სალომე!
 როსტომ! ამაზე ხვალ ვიმსჯელოთ საფუძვლიანად.
 მაგრამ შენ რომ თქვი:
 თადარიგი დავიჭიროო!.. მე ეგ მახარებს...
 მომეცი ხელი
 (თვალებში აცქერდება).
 რად მაცახცახებს?
 გულის ქღერანი მატყუებდეს, არა მგონია...
 ჰო! ხვალ ვიმსჯელოთ, დამე მშვიდობის!
 რ. ო. ს. ტ. ო. მ. ი — ძილი ნებისა!
 სალომე — გაგვითენოს დილა კეთილი!
 (მეფე გადის).
 რ. ო. ს. ტ. ო. მ. ი — სალომე, იცი, გულში მწვდებოდა! რაღაცა იცის!
 სალომე — ახლა შენც წადი!
 რ. ო. ს. ტ. ო. მ. ი — აი, აქ. როგორ მესაუბრა გულში ჩაწვდომით,
 მისი თვალეები ჩემს თვალებს სწვავდნენ...
 სალომე — როსტომ, მამლებმა სამჯერ იყივეს!..
 წამოდი, როსტომ! (გაპყავს. შემოდის მოუჩრავი).
 მოუჩრავი — დაღლილებს ძილმა წაართვა თავი...
 მაგრამ თვით მეფეს თუ არა სძინავს?
 უოჟოდ რამეს მოვიმიზეზებ...
 ...მ. დროს გამოდის სალომე. მოუჩრავს ანიშნებს „დრო არისო“?
 და გადის. მოუჩრავი ოთახში შესვლას აპირებს).
 არისტო, ჩვენი მწიგნობარი მართალს ამბობდა:
 ყურის უკან სიკვდილი ზისო! (შესული მოტრიალდება).
 ვილაც ხმაურობს... მანდ რომელი ხარ?
 (უცხად გაჩნდება გიორგი).
 გიორგი — ვერავთ! საით მიიპარები?
 მოუჩრავი — გიორგი, შენი!

გ ი ო რ გ ი — დიან, გახლავარ!

(დამბაჩას დაახლის და მიიმალება, შემორბის სალომე).

ს ა ლ ო მ ე — როსტომ! როსტომ!

(შემკრთალს სურს დაიკვილოს. შემოდის როსტომი).

რ ო ს ტ ო მ ი — რა ხმაურია?.. სალომე... მამ შენ? სალომე. მამ შენ?

არ დაიშალე? მერე, ვინ მოჰკლა? ვინ? ვინ?

იმათმა კაცმა? მამ ვინ? ჩვენმა?

არ შეიძლება ეს გაამყდავრო...

მაშინ ხომ ჩვენ ვართ...

ოპ, სალომე...

ს ა ლ ო მ ე — არა, ვილაცა...

უთუოდ თურქი!

რ ო ს ტ ო მ ი — ჰეი, ჩაკეტეთ ყველგან კარები!

ვილაცა თურქი შემოგვპარვია, ვილაცა თურქი!

(სალომეს მივარდა)

სალომე წადი! შენ აქ ნუ დგახარ!

(სალომე არ მიდის. შემოდინ მეფე, პაპუნა, ლორთქიფანიძე და სხვები).

პ ა პ უ ნ ა — რა ხმაურია? სროლის ხმა იყო...

მ ე ფ ე — რა მოხდა განა! რა ამბავია?

რ ო ს ტ ო მ ი — კაცი მომიკლეს, მეფის ერთგული!

მუხანათობა, ალბათ, მტრებისგან!

ს ა ლ ო მ ე — მან მე წელან შემატყობინა,

ვერ გითხარ, რადგან ლხინში იყავით...

რაჭას თურქები შემოსევინ...

ალბათ, ჩემს კარზე გარეწარი ვილაცა არის

და, ვეჭვობ, სწორედ იმან მომიკლა, რადგან ეს იყო

თურქებისთვის საშიში მტერი!

მან საიდუმლო მათი იცოდა.

რ ო ს ტ ო მ ი — დიან, მეფე, მიტომ მომიკლეს.

სხვა რა ვიფიქრო?

სხვა ვინ იზამდა?

თქვენი ამალით უნდა ისწრაფოთ...

ალბათ, თურქები იმერეთსაც შეესევინ...

უნდა ისწრაფოთ და გწამდეთ ჩემი,

აქ დავამარცხებ და შემდეგ ჯარით მოგეშველებთ!

ს ა ლ ო მ ე — ღმერთო მალალო! შენ ჰფარვიდე მეფე სალომონს!

მრგვალება მისამ

მეხუთე სურათი

მეფის ღარბაზი

(გარეთ გამარჯვების სიმღერა)

მ ე ლ ო ფ ა ლ ი — მარინე ჩემო!

რატომ ხარ, შვილო, დაღონებული?

მამა მოვიდა გამარჯვებული!

მ ა რ ი ნ ე — ის, ის არ მოჰყვა!

რატომ არ იყო ის მამის გვერდით?

რატომ არ იყო?

მ ე ლ ო ფ ა ლ ი — შენ გიორგიზე ნაღვლობ ასე? ნუ გინდა, შვილო!

ის იქნებოდა სხვა მეომრებთან...

და, ალბათ, მოვა!

ასეთ დიდ ზეიმს უნდა მოჰყვეს შენი ზეიმიც...

დროს გამოვნანავ და მამაშენს მე გაეუმჯლავნებ...

მამას მე ვეტყვი...

მ ა რ ი ნ ე — არა! არა! მამას ნუ ეტყვი...

(შემოდინ: მეფე, პაპუნა, ბერი, შეფიცულნი და მათ შორის გელა. კათალიკოსი ლოცავს მეფეს).

კ ა თ ა ლ ი კ ო ს ი — მოგვეახლა ნათელი მხიარული,

რომელმან შთაგლო ჯოჯოხეთად ურჯულოება!

დავითის მორჩი, ღვთით მტერს მორჩი

და იხარებდე. მეფე სალომონ!

მ ე ფ ე — კეთილად ბრძანე,

და დღეის შემდეგ ეგ სიტყვები

წარწერილ იქნას მეფის ბეჭედზე:

„დავითის მორჩი ღვთით მტერს მოვრჩი“,

მოვრჩით... დიან, თქმა აღვილია...

თითქოს მტერს მოვრჩით,

მაგრამ გულს მიღრღნის რაღაც ეჭვი...

ჰო, არაფერი! არაფერია! (მხიარულად)

პაპუნა ჩემო! ხვალაც, ზეგაც...

ხალხს შენ უნდა გაუმასპინძლოდე...

უნდა ლხინობდეს ური ჩემი გამარჯვებული!

პაპუნა — ასეც იქნება, სვემაღალო, მეფეო ჩემო!

მეფე — როდესაც ფაშას ბოლო მოვუღე,

ლევანი აღდგა და თათრის ჯარს მეთაურობდა.

ვინ მოჰკლა ლევან აბაშიძე?

ჩემს წინ წარმოდგეს!

სისხლი დაღვარა მან ბიძაჩემის!

ბერი — შემოიყვანეთ! მეფე-ბატონო, მართლა ურისხდებით?

მეფე — შენ როგორ ჰგონებ?

ხმე ბი — აგერ, აქ არის!.. (შემოჰყავთ გეგელა).

გეგელა — მეფე ბატონო...

მეფე — მოიცა! შენ ხომ... ერთხელ...

ეს როდის იყო?.. ვიცი, ვიცი!

შეფიცულემა რომ აპატიეთ.

ვგონებ, გეგელა თევდორაძე ხარ!

ბიძა მომიკალ?

გეგელა — მე თქვენთან ყოფნა დამავალა ლორთქიფანიძემ!

მამლის ყივილზე,

როდესაც ბერი წულუკიძე ეკვეთა თათრებს,

მაშინ თქვენ მარჯვნივ შეუტიეთ, პაპუნამ — მარცხნივ.

შეიქმნა დიდი ფიცხელი ომი,

ეს იყო აღრე გარიჟრაჟზე...

თქვენ ამ დროს ფაშას უკვე შეხვდით! მიაგდეთ ცხენი

და ერთის დაკვრით ძირს გადმოაგდეთ!..

შეკრთა მტრის ჯარი... მაგრამ ლევანმა...

მე არ ვიცოდი, თუ ბიძა იყო,

დიახ, ლევანმა იწყო სარდლობა...

თავს ის უყრიდა... ჩვენებს ხოცავდა.

საჩინო, ჩემი ამხანაგი, ავგზავნე ხეზე

და ვაძახინე: „ფაშაც მოჰკლეს! ლევანიც მოჰკლეს“...

ამით მინდოდა გამხნეება ჩვენი ჯარისა.

ნართლაც გამხნედა...

ლევანს ესმოდა ხიდან ძახილი.

ის ტოტზე გასულს დაეძებდა, ხოლო მე ლევანს...

როცა ნიშანში ამოვიღე — გავარდა თოფი...

და... ასე მოხდა...

მეფე — მოჰკალ?

გეგელა — ცხენიდან ძირს გადმოვარდა.

მეფე — ბიძა მომიკალ? ბიძა ლევანი?

გეგელა — მე თქვენი ბიძა არ მომიკლავს. (უჩოქებს).

მე მოვკალ მტერი, ქვეყნის ორგული!

მეფე — (უცქერის) ყოჩაღ, ვაჟკაცი!

ითვლებოდე ჩემს რჩეულ კაცად!

შენი სახელი შენს ნაშვიერთ მიეცეს კვარალ

და შენთვის ჯილდო!

კართუნუცესო, ისეთი ჯილდო.

რომ არ მიეღოს ჯერ არც ერთს თავადს!

პაპუნა — ეგ მე მომანდო...

მეფე — მან კი... ვისგანაც იმედი მქონდა... როსტომ ბატონმა..

პაპუნა - დიახ, მეფეო!

მოგვატყუა მან ვერაგულად!

არც ერთი კაცი არ დაგვანძარა!

არავითარი თურქი რაჭას არ შესეკია!

პირიქით, ვფიქრობ,

ჩვენი ამბავი მტერს აცნობა -- და მიტომ იყო

მოშხადებულნი დადის ჯარით ხრესილთან დაგვხვდნენ.

რის გამო დიდი

ღსხვერპლიც გავიღეთ...

მეფე -- დიახ, დიდი მსხვერპლი გავიღეთ!

პაპუნა -- ხოლო ვერაგი...

ისევე ზვიადად გადმოგვყურებს ბარაკონიდან!

მაგრამ ყველაზე მეტს ეჭვს ჰბადებს, რომ იქ ყოფნის დროს

მისი ერთგული მოურავი იქნა მოკლული...

რა გქნა, არ მჯერა. ვითომ იგი თათრებმა მოჰკლეს!

მაშ რა ვიფიქრო?

უთუოდ ღმერთმა რაღაც ხიფათს გადაგვარჩინა!

მეფე — რა ეჭვებს აღძრავ? ხიფათს? რა ხიფათს? (აცქერდება)

როგორ? მე ვიყავ მაშ განსაცდელში?

პაპუნა -- შესაძლო არის...

მეფე -- მაგრამ ვინ იყო ჩემი მხსნელი? არც შენ, არც ბერი...

და არც სხვა ვინმე იქ ამალიდან...

მაშ როგორ მოხდა?

ბერი — ბატონო მეფე, მომიტევეთ, თუ მოგახსენებ!

რა მიზეზია, რომ ერთს აფთარს, მთაში შეხიზნულს,

ამდენ სიგლახეს აპატიებ და არ გვიბრძანებ?

მეფე — რა პასუხს მოსთხოვ ტყეში ნადირს, ცაში მტაცებელს?

მეფე იცულნი — (ერთხმად, მოულოდნელად. მეფე სახტად დარჩება).

ჩვენ მოგვეც ნება, გავუსწორდებით!

მეფე — რა ამბავია? თითქოს შეთქმულხართ!

გარეშე მტერთან ბრძოლას მოვრჩი და ახლა გინდათ,
გინდათ ვეომო რაჭის მფლობელს? ერთს

ბარაკონელს?

ყველანი — გვიბრძანე მხოლოდ!

მეფე — განა არ იცი, ბარაკონი რა სიმაგრეა?

ყველანი — გვიბრძანე მხოლოდ, ბარაკონი — აღარ იქნება!

მეფე — (ჩაფიქრდა) არა, ძვირფასნო! ჩემს ყმას ვეომო?

ეს არც იქნება საკადრისი! და არც მოხდება!

ძმა ძმას შევაკლა?

ეს იქნება მხოლოდ სიშმაგე...

უგუნურება....

პაპუნა — მაშ რას გვიბრძანებ, როცა ის ასე... საშიში ხდება...

მეფე — არა, საშიში ის აღარ არის!

დიდხანს ვერ გასძლებს ბარაკონში ჩაკეტილი იჯდეს!

როსტომს არა ჰყავს, ვინც აქამდე ზურგს უმაგრებდა!..

ის მოვა თვისით!

პაპუნა — რომ არ მოვიდეს და უარესი ცეცხლი გვაწვიმოს?

მეფე — თქვენ ნუ გგონიათ. ბრაზს არ მგვრიდეს, ან გულს

არ მტკენდეს,

რომ მას თავისი საქციელით ზიანი მოაქვს...

იგი ოდესმე ამის გამო პასუხსაც აგებს...

ღიახ. აგებს!

პაპუნა — ბოდიში, მეფე!

მართლაც, დღეს არ ღირს მასზე ვიმსჯელოთ,

მაგრამ თქვენ ბრძანეთ:

პასუხს აგებსო.

პასუხისგება არის ქვეყნად ათასნაირი,

ათასნაირი თვით სასჯელიც მოიპოვება!

მაგრამ ის, როგორც მოლაღატე ჩვენი ქვეყნისა, —

არის თუ არა ღირსი იმისა,

რომ მიესაჯოს სიკვდილით დასჯა?

(მეფე დუმს. გადახედავს დანარჩენებს).

მეფე — მერე?

ბერი — მე მოგახსენებ და მაპატიე:

მისი მოსპობა ადვილი არის,

მაგრამ, მეფეო,

შთამომავლობამ უნდა იცოდეს,

რომ დაისაჯა იგი ქვეყნის ლაღატისათვის!

ყველანი — ღიახ. ღიახ! ლაღატისათვის...

ბერი — აი. ინებე! აქ დაწვრილებით

აღნუსხულია, ყველა მისი დანაშაული!

შთამომავლობა ამით გაიგებს...

გამოუტანე განაჩენი და სხვა ჩვენ ვიცით.

(მეფე ქალაღს ათვალიერებს, მკვდრული სიჩუმე).

მეფე — პაპუნა ჩემო,

იცი, ქალაღში რაც სწერია? შენც ადასტურებ?

პაპუნა — ვიცი და კიდევ ვადასტურებ!

მეფე — მაშ ყველას აზრათ...

ყველანი — ის უნდა მოკვდეს!.. ის უნდა მოკვდეს!

(შემოდის მსლებელი).

მსლებელი — დიდხანს სიცოცხლე ჩვენს მეფე-ბატონს!

მეფე — რაო, ყმაწვილო?

მსლებელი — გეახლათ რაჭის ერისთავი. როსტომ ბატონი
თავის მეუღლით....

(საერთო გაკვირვება).

მეფე — რაჭის ერისთავი?

პაპუნა — როგორ? როსტომი?

ბერი — ნუთუ მართლა თავის ფეხით?

მსლებელი — ეს როგორ აგხსნათ?

ვერაფერს მიგხვდი... — საკვირველია!..

უცნაურია! — თავხედობაა თუ სხვა რამე, ვერ გამიგია.

პაპუნა — თუმცა, ღიახ... მეფე ჩვენი მართალს ბრძანებდა...

საკვირველი არაფერია...

ბერი — (პაპუნას საიდუმლოდ)

მაშ რას მიბრძანებ? როგორ მოვიქცე?

მსლებელი — სიცოცხლად შევიპყროთ, თუ აქვე მოვკლათ!

პაპუნა — მეფეს აღროვე!

მეფე — შეხვდით ჩვენს სტუმრებს!

პაპუნა — (ყარებთან მისული)

მას დედოფალი შეხვედრია... მობრძანდებიან!

ბერი — ახლა კი იგი ჩვენს ხელში არის...

(შემოდის: დედოფალი და მარინე, შემდეგ ამაღა. დედოფალი მოაცილებს როსტომს და სალომეს. აქვეა გიორგი და როსტომის მცირე ამაღა).

დ ე ლ ო ფ ა ლ ი — მობრძანდით, როსტომი!.. მობრძანდით, სალომე!

პ ა პ უ ნ ა — კეთილი იყოს თქვენი მოსვლა, ბატონო როსტომი!

დ ე ლ ო ფ ა ლ ი — მეფეგ-ბატონო. ჩვენთან როსტომი... თავის

ცოლ-შვილით

რ ო ს ტ ო მ ი — მოგესალმები, სწორუბოვარო გვირგვინოსანო!

მ ე ფ ე — როსტომს სალამი! ჩემო სალომე!

ს ა ლ ო მ ე — ჩემს თვალებს მუდამ ენილოს შენი ბედნიერება!

მეფეო ჩვენო და მწყალობელო!

შენ ისარებდე მშვენიერი შენი მეუღლით!

მომენატრენით და უთქვენოდ მზე არ მზეობდა.

ბედნიერი ვარ, თვალი ხედავს თქვენს ნათელ სახეს.

მ ე ფ ე — გამადლობთ, სალომე...

ყ ვ ე ლ ა ნ ი — (როდესაც მეფე მიესალმა).

— კეთილად დამირჩი, ბატონო როსტომი!

— რაჭის ერისთავს დღეგრძელობას ვუსურვებ მუდამ!

— პატივცემულო მანდილოსანო, გასურვებ კეთილს.

რ ო ს ტ ო მ ი — ეჰ, ბატონებო! თუმც ავად ვიყავ, მოსალოცად

გამოვეშურე,

მოვისწრაფოდი, რომ თქვენს ზეიმს არ დავკლებოდი.

ს ა ლ ო მ ე — გულით გილოცავთ გამარჯვებას ურწმუნო მტერზე;

თქვენი სამეფო ისე რიჯად დაავგირგვინეთ,

ვით წინაპარმა თქვენმა, გურამ ბაგრატიონმა,

რომელს დაედგა ხელთუქმნელი ძლევის გვირგვინი!

რ ო ს ტ ო მ ი — როგორც უბრძანა მაცხოვარმა მოციქულ პეტრეს

კლდე ხარ და კლდეზე მსურს ავაგო ეკლესიაო, —

აგრეთვე თქვენ ხართ გამირობის კლდე და ხართ სიმტკიცე

ქრისტიანობის!

შევთხოვ ვანგებას, თქვენი მეფობის განაგრძოს დღენ-

ჩვენი ქვეყნის საკეთილდღეოდ!

(მეფეს კვლავ მიესალმება. კალთაზე კოცნის, მეფე ხელს გაუწვდის.
გიორგი მეფეს ხელზე კოცნის).

მ ე ფ ე — როსტომ ერისთავო! ჩვენი ქვეყნის საკეთილდღეოდ

ღმერთსა ვთხოვ, ის შემასრულებინოს

შენთვის და ჩემი სამეფოსთვის,

რაც მსურდეს და გულში მედვას.

ყ ვ ე ლ ა ნ ი — ამინ!

პ ა პ უ ნ ა — (სიჩუმის შემდეგ, მნიშვნელობით)

ამინ! ამინ!

(როსტომმა პაპუნას მნიშვნელობით გადმოხედა. შეკრთა,
ოფლი მოიწმინდა. სალომემაც იგრძნო მის თქმაში რაღაც
საბედისწერო).

ს ა ლ ო მ ე — მეუღლე ჩემი მუდამ ეცდება,

რომ ღვთის შეწევნით სიკეთესათვის

სამაგიერო გადაიხადოს!

პ ა პ უ ნ ა — სიკეთისათვის სამაგიერო

სიკეთე გახლავს,

პატიოსანო მანდილოსანო!

ფ ე ლ ო ფ ა ლ ი — ახლა მობრძანდით!

გამარჯვებულსაც, ბოდიშმობდილსაც

შეერგოს ლხინი... გთხოვთ, ბატონებო!

პ ა პ უ ნ ა — აბა, მობრძანდით!

მეამხმარე სურათი

იგივე სცენა

სასახლეში ლხინია. მარინე და გიორგი

გ ი ო რ გ ი — რაჭაში ერთი ყვავილია... ჰქვია ლანდალა.

მ ა რ ი ნ ე — მარტო ერთია?

გ ი ო რ გ ი — ლამაზი არის, სურნელებით დამათრობელი!

მ ა რ ი ნ ე — ბალში იზრდება?

გ ი ო რ გ ი — არა, მთაში! ძალიან შორს, თითქმის მწვერვალზე.

მარდი ქუტრციკიც იქ ვერ აღწევს და ვერც ირემი...

მ ა რ ი ნ ე — მერე, შენ ნახე? როგორ ნახე?

გ ი ო რ გ ი — დიახ, მე ვნახე...

როცა ხარ ახლოს, გინდა მხოლოდ მას ერთს უმზირო!

როცა შორდები, მაინც თვალთ იმ ყვავილს ხედავ...

ასეთი არის მომხიბლავი, ნაზი ლანდალა.

მ ა რ ი ნ ე — რად გაიხსენე შენ ის ყვავილი?

გ ი ო რ გ ი — შენც იმას გავხარ!

მ ა რ ი ნ ე — ყვავილს? ის ხომ მცენარე არის და უსულგულო.

გ ი ო რ გ ი — მშვენიერებით, სინაზით სავსე!

როცა ვარ ახლოს, მინდა მხოლოდ შენ ერთს გიმზირო,

როცა გშორდები, მაინც თვალთ მხოლოდ შენ გხედავ!

ამიტომ მინდა ეს საჩუქარი შენს ყელს ამკობდეს...

მ ა რ ი ნ ე — ეს საჩუქარი? ეს ხომ... ეს ხომ...

გ ი ო რ გ ი — ჩემგან სახსოვრად!

მარინე — შენგან სახსოვრად?

ეს ხომ დანიშნულს...

იცი, რას გეტყვი?

(იგონებს, რაღაც სურს უთხრას).

ჰო... ის ყვაავილი სხვამ რომ მოსწყვიტოს?

გიორგი — თუ თვითონ ყვაავილს ის ურჩევნია!..

მარინე — არ ურჩევნია...

მთაში მას, ალბათ, ნახავს ვინმე სხვა მონადირე

ხელმწიფის ვაჟი!.. მაშინ? რას იზამ?

გიორგი — ეს სახსოვარი თავლები არის,

რომ მას სიკვდილიც ვერ დამაშორებს!

მარინე — აქეთ მოდიან! მაშ ასე!.. ჰო! ჭიორგი... იცი...

ხვალ დედოფალთან შემოიარე!

მასთან ვიქნები!

(მოულოდნელად აკოცა და გაეცალა, შემდეგ ისევ მობრუნდა).

გიორგი! დედოფალთან! (გარბის სიცილით).

გიორგი — (ღიბნა, აენტო).

— „სხვა მონადირე... ხელმწიფის ვაჟი“?

არა! არა! არ შეიძლება!

აუღმირ ჩამეჭდო საბედისწეროდ!..

მაგრამ, როდესაც მამაჩემი ბედს შეუურიგდა

ითხოვა ზავი, მეფემ შეუხდო...

რაღად იქნება საბედისწერო

და ჩემთვის იგი მიუწვდომელი?

ხვალაც შევხვდები მას დედოფალთან.

ვეტყვი ყველაფერს...

(შემობრბის მეთოდე)

მეთოდე — გიორგი! გიორგი!

გიორგი — რა იყო, მეთოდე!

მეთოდე — მამა დაგეძებს! დედაც დაგეძებს!

გიორგი — რას დამეძებენ?

აი, მე აქ ვარ!

მეთოდე — უნდა წავიდეთ!

გიორგი — მთვრალი ხომ არ ხარ?

რა დროს წასვლაზე ლაპარაკია!

მეთოდე — ასე თქვა მამამ. ასე თქვა დედამ!

წამო, წამო!

გიორგი — ნუ ბავშვობ-მეთქი!

მეთოდე — არა, დაგეძებს... აგერ მამაც და დედაშენიც.

(შემოდიან სალომე და როსტომი აღელვებული).

როსტომი — გიორგი, შვილო!

სალომე — არ შეიძლება აქ დარჩენა, უნდა გავშორდეთ!

გიორგი — რა დაგეძებთ?

როსტომი — თვალებით მჭამენ... ისარს მიყრიან...

სალომე — როგორმე უნდა ჩვენ თავს ვუშველოთ!

და, შენც გიორგი... აქ საფრთხე გელის...

გიორგი — პირიქით, მამას

ქეფე ალერსით ებყრობა და ყველაზე მეტად...

სალომე — ეგ ალერსია, რომ დაგლუპავს შენც, მამაშენსაც...

შვილო, ვერ იცნობ ამ პირმოთნე და ცბიერ გველებს.

გიორგი — ვიცნობ, ვიცნობ! შინაურებსაც. გარეშეებსაც!

როსტომი — დედაშენი მართალი არის!

ჩაქსაფრებიან, როდის გამგლიჯონ!

სალომე — ხომ შენც დარწმუნდი:

შეფიცულების მეტაური ლორთქიფანიძე,

ნახე, როგორის თვალით გიციქვრდა...

გიორგი — როგორის თვალით? რა მოგეჩვენა?

სალომე — იაშვილს ჩუმად რაღაც სიტყვა ჩაუფუჩუნა...

წელან, ვერ მიხვდით?

მეფემ რომ ბრძანა:

„რაცა მსურდესო და გულში მედვას“,

ხოლო პაპუნამ დააყოლა: „ამინ! ამინო!“

ნუთუ ვერ მიხვდით?

პანაშვიდი გადაგვიხადეს...

გიორგი — რას ამბობ, დედა!

როსტომი — ვიგრძენ... მივუხვდი...

მეთოდე — მაშ თუ ასეა, დროს რაღად ვკარგავთ?

წავიდეთ ჩქარა! გიორგი, ჩქარა!

გიორგი — მეთოდე! გამეცალე!

სალომე — მე გეუბნები! უნდა დავტოვოთ!

გიორგი — მე მზად ვარ, მაგრამ... თქვენც მომისმინეთ...

თქვენ გეჩვენებათ კეთილი ავად

და ეს იმიტომ, რომ სინდისი გისაყვედურებთ.

თქვენ ფიქრობთ, ალბათ:

რაკი პარმენი იმ ღამეს მოჰკლეს,

იციან მისი მოკვლის მიზეზიც!

(როსტომი და სალომე შეკრთნენ. ერთმანეთს გადახედეს).

სალომე — და როსტომი — რა თქვი? ეგ რა თქვი?
გიორგი — არავინ იცის, დამიჯერეთ, ვერც გაიგებენ
პარმენის ამბავს!

ის საიდუმლო მხოლოდ შენ იცი და დედაჩემმა.
პარმენიც მოჰკლეს, სხვა ვინღა გასტყვამს?..

ვფიცავ... მერწმუნე, მამაჩემო... არავინ იცის!

სალომე — რას ლაპარაკობს? აღამიანო, რას ლაპარაკობს? ან შენ
რა იცი?

გიორგი — რომ მოჰკლეს იგი ოთახის წინ, როგორ არ ვიცი...
(როსტომი ზარდაცემული, სალომე უარესად, ეჭვით
შეპყრობილი გიორგის აცქერდება).

სალომე — ნუთუ? ო, ღმერთო!

ეს ჩვენი შვილი...

ეს?

მან მე დამღუბა

და მასთან ერთად

ჩემი ოჯახიც!

როსტომი — რა გემართება?

სალომე — ეს? ჩვენი შვილი..

არა, არა! უნდა წავიდეთ,

მით უმეტეს ახლა! ახლა! უნდა წავიდეთ.

რაც შეიძლება მალე! სულ მალე!

არ დამცხრალან შენს წინააღმდეგ...

და შენი სისხლიც შენი მტერია...

და როგორც გითხარ. შესთხოვე მეფეს.

— აგერ, უცქირე!

ლორთქიფანიძე აგვდევნებია...

თვალს არ გვაშორებს!

თითქოს ეჭვიც კი აუღია, რომ გაცლას ვცდილობთ!

(გიორგის).

უნდა წავიდეთ, და შენ პირველმა, უნდა ისწრაფო!

ის არ მოხდება, რაც შენ გულში გაქვს.

არა! არა!

გიორგი — თქვენ შაიძულვით!

რაკი ასეა,

აქაურობას მე გავეცლები.

მაგრამ ნუ ჰგონებ, რომ რაჭაში

ფეხიღა დავდგა. შორს! შორს თქვენგან!

როსტომი — შეჩერდი!

(გიორგის წინ გადაელობებიან როსტომი და სალომე;
ეუბნებიან: „შეჩერდი, უნდა დაესწრო, სად მიხვალ?“)

გიორგი — (იყვირებს) არა, არა!

გამშორდით! (გადის, შემოდის ბერი).

ბერი — რატომ ინებეთ აბრძანება, როსტომ-ბატონო!

როსტომი — ცოლ-შვილთან მქონდა საუბარი... და არ დავმალავ...

მინდა მეფესაც მოვახსენო... კარგს იზამთ, ბერო.

მცირე ხანს სთხოვთ!

ბერი — ეს შეიძლება, რადგან სუფრა უკვე გათავდა

და ახლა მხოლოდ ტკბილ შაირებს შეეჭკვიან!

აგერ, თვით მეფე და წერეთელიც!

ჩემს ჩაურევლად აგისრულდა გულის წადილი!

მეც ნეტა ნატვრა ეგრე-მალე მისრულდებოდეს!

როსტომი — აი, დაესწარ ჩვენს საუბარს — აგისრულდება.

(შემოდის მეფე და პაპუნა).

მეფე — თავადო როსტომ და თქვენც სალომე!

რომ ველარ განხეთ იქ ჩემს გვერდით, მე გულს დამაკლდა.

პაპუნა — შენი გალობა და შაირი გულს ახალისებს...

როსტომი — დიახ, კარგია შაირის თქმა, ხალისსაც გვაძლევს.

მაგრამ, თავადო, და თქვენც, ჩემო კეთილო მეფე.

მსურს მოგახსენოთ ერთი შაირი უკვე ნაცადის

კაცისგან თქმული!

მეფე — სიამოვნებით მოგისმენ, როსტომ! ბრძანე... მოგისმენ!

როსტომი — დავბერდი, ჩემო მეფე-ბატონო!

თითქმის, რომ ბევრად უფროსი ვარ თვით პაპუნაზე!

უადმიყოფობაც მე გამიხდა ხშირი სტუმარი!

ქირე ეს რაჭაც, მაღალ მთებში მტკიცედ ჩამჯდარი,

ტვირთია-მძიმე...

ასსაკუთრებით, როცა თოვლს დასდებს თითქმის ადლამდე.

ველარ ვახერხებ ხშირად ხლებას და თქვენს სამსახურს.

და ამის გარდა, რომ თქვენც იყოთ დარწმუნებული

და ჩემმა მტრებმაც ჩემზე ძვირი ველარა თქვან-რა,

ქეფე ბატონო, გთხოვთ მიიღოთ ჩემი სამკვიდრო:

ციხე-სიმაგრე ბარაკონში...

მხროლავში... ონში... სევაში...

და, ერთის სიტყვით, ყველაფერი, რაც არის ჩემი

და რასაც ჰქვია სამფლობელო ერისთავისა:
აზნაურებით, თავადებით და გლეხკაცებით!
სამაგიეროდ, გთხოვ, მახლობლად მომცე მამული,
რომ აქ დავლიო ჩემს ცოლ-შვილში სიცოცხლის დღენი.

მეფე — უცნაურს ამბობ!

სალომე — რატომ უცნაურს?..

არა, გარწმუნებ და ვადასტურებ.

რაც არის ჩვენი და ჩვენც მასთან, — მეფეს ეკუთვნის!
შენს ახლო ვიყოთ, ეს იქნება ბედნიერება!

როსტომი — მიიღე, მეფევე! (უჩოქებს)

დარწმუნდნენ ჩემი მოძულენი, მტრობით საცხენი,
რომ მე ერთგული ყმა ვარ შენი და სიკვდილამდე
ვიქნე ერთგული...

სალომე — გთხოვთ, შეიწყნარო როსტომის თხოვნა.

დაგვდე პატივი, ნუ ეტყვი უარს!

მეც მუხლმოყრილი...

(ქალაქს აწვდის, ბერი უგუნებოდ ართმევს).

მეფე — პაპუნა! ბერო!

გესმით ნათქვამი?

ბერი — გონიერებას შთაგვაგონებს ღმერთი მაღალი!

პაპუნა — ალბათ, ერისთავს ღმერთი ჰყავს შემწე...

სალომე — (თავისთვის) შენ კი, ო, შენ კი...

მეფე — (აყენებს როსტომს) როსტომ! ჩემს ვულთან!

მჯერა! მჯერა! რომ კაცის გული

სძლევს ყოველივეს და ბოროტი იგი არ არის...

ადამიანი სიკეთისათვის დაბადებულა...

ხომ ასე არის, ჩემო სალომე?..

მაღლი უფლისა დღეს ჩვენზე არის...

სალომე — დიახ, მეფეო, შენ იხარებდე,

როგორც ეს გული გამხარებია...

ბერი — (ჩუმად პაპუნას) გადარჩა!.. მაინც გადარჩა!..

მეფე — პატიოსანო, ერთგულო როსტომ!

შენთვის პირველი ვეზირობა მიბოძებია!

სალომე — დიდი მადლობა... ქმრის მაგიერ...

მეფე — შენს შვილს სარდლობა! მეთოდეს კი მდივანზეგობა!

სალომე — ბედნიერება!

მეფე — და საცხოვრებლად... საცხოვრებლად... იგი სასახლე,
წელს რომ გეგუთში განვაახლე... თამარ მეფისა...

აივლი სოფლებით... ყველაფერი, რაც საჩემოა!

მას ჩვენ ხვალვე დაგიმტკიცებთ ხელის მოწერით!

როსტომი — დიდი მადლობა მომიძღვნია, ბატონო მეფევე!

სალომე — დიდი მადლობა!.. გულუხვობით გვაბედნიერებ...

მეფე — ხვალ პარაკლისი!

რომ კიდევ ერთი გამარჯვება ღმერთმა მოიღო...

სალომე — ეს გამარჯვება არის ზავი მოყვასთა შორის!

მეფე — რაც ჩვენს ქვეყანას უფრო მეტად აზედნიერებს!

დიახ, ძვირფასო, სალომე ჩემო!

ჰეი, მისმინეთ!

ახლა მსურს ლხინი! ჩემს მეგობრებთან...

ქვეყნის ერთგულ ნათესავებთან.

დღეს მიხარიათ.. მიხარიათ სხვა სიხარულით...

მეფე აგვისებთ ფიალას ღვინით

ჩვენი როსტომის და სალომეს პატივსაცემად!

მიგვიპატიე, პაპუნა ჩემო! მიგვიპატიე...

(პაპუნა, როსტომი, სალომე, მეფე, გადიან).

ბერო!

ბერი — მიბრძანე!

მეფე — მოდი ახლოს...

აი, ეს! წელან შენ რომ გადმომეც...

(ქალაქს აწვდის, ბერი უგუნებოდ ართმევს)

სად აგინუსხავს დანაშაული,

რისთვისაც უნდა დასჯილიყო იგი სიკვდილით, —

დახიე იგი!

ბერი — ბატონო მეფევე!

იქნებ ინებო და შევიცადოთ?!

მეფე — არა! დახიე! დახიე-მეთქი!

ამდენი ეჭვი, უნდობლობა კაცს გააგიჟებს!

მინდა ვერწმუნო, მოვიშორო ყოველი ზინჯი...

ამიტომ... ვამბობ: დახიე ახლავ!

(ბერი ზევს და თან მეფეს თვალეში შესცქერის საყვედურით).

ბერი — ბრძანოს უფალმა... აღარ დაგვჭირდეს...

მეფე — არ დაგვჭირდება! მას ეპატიოს!

ბერო ძვირფასო!

შინაურმა უფოთმა და მტრობამ

ყველა დაღალა...

შეც დამალა... გესმის, ბერო, დიდად დამალა!
მაშ მომეცით, მომეცით შეგება,
რომ ჩვენი ძალა მოვახმარო ქვეყნის სიკეთეს!
ბ ე რ ი — (უჩოქებს) შენ იხარებდე სიხარულით ჩაუქრობელით!
მ ე ფ ე — — ახლა კი ლხინი! სიმღერა! ცეკვა!
როგორც მე ვხარობ, ხარობდეს ყველა...

მრჩაჭაღვათა მართობა

მეზვიდე სურათი

ფარღის წინ

გამოჩნდება პაპუნა წერეთელი.

ბ ე რ ი — ბოღიში, პაპუნა! ბოღიში, ბატონო! ბოღიში, შეგაჩერეთ!
პ ა პ უ ნ ა — ჰა? ბერო შენ?
გზად მიმავალიც როსტომზე ვფიქრობ.
სულაც არ მიკვირს, რომ ფარ-ხმალი თვითვე დაპყარა.
მაგრამ ხანდახან ეჭვი მიპყრობს...
იქნებ ჩვენ ყველა,
და, ჩვენთან მეფეც, მოატყუა და თავს უშველა?
ბ ე რ ი — ჯერ არ შემცდარა თქვენი ალღო და წინათგონობა!
პ ა პ უ ნ ა — როგორ, თავადლო? თქვენ რაღაც იცით...
ბ ე რ ი — დიახ, გავიგე...
თქვენ მართლა მიხვდით... მან თავს უშველა.
პ ა პ უ ნ ა — როგორ!
ბ ე რ ი — აი, წერილი! თავაგდებით მასხარად გვიგდებს.
ამას გვწერს გზიდან...
პ ა პ უ ნ ა — წამიკითხე, ღვთის გულისათვის...
ბ ე რ ი — „შენსა მოველ
და შევამკობ შენსა ტანადობასა,
შენი უდასტურობა არღვევს ბატონყმობასა!“
პ ა პ უ ნ ა — არა მესმის რა!
ბ ე რ ი — ჩვენს მეფეს სამჯერ შეურაცხყოფს ქარაგმულ თქმებით:
შენ სამოელღ,
შენ სატანაო,
შენ იუდაო!
პ ა პ უ ნ ა — აბა, რას ამბობ? მეფეს სწერს მაგას?
ბ ე რ ი — თქვენს მზეს ვფიცავ, უარესებსაც! აი, გასინჯე:
„ესე ასე არ იქნების ბასილა და კვირიკაო!
„ციხეს მართმევ, მინდორს მაძლევ. დავჯდე უნდა ვირიკაო!
„თუ მიპირობ ამოწყვეტას, აწ მობრძანდი, რაღას ჰყოვნი?
„ციხე მიღვას მაღალ კლდეზე და ზედ მოკვრით ბარაკონი
„გემორჩილო, არ გახლავარ ქაჯაია, შენი გერი!“
პ ა პ უ ნ ა — მეტისმეტია!

ნუთუ ოჯახურს ცხოვრებასაც ქირდავს უტიფრად?
 ბერი — დიახ, დასცინის... შეურაცხყოფს თვით დედოფალსაც!
 რაკი ახსენებს ქაჯაიას გერს...
 პაპუნა — ვაი სირცხვილო!
 ბერი — რა ვქნათ, პაპუნა?
 პაპუნა — რა ვქნათ? ჰო, დიახ, დიახ...
 უხერხულია, მაგრამ მეფეს უნდა მოხსენდეს!
 მაგრამ მე ვარჩევ
 ჯერ ვინახულოთ კათალიკოსი. გამომეყე, ბერო!

მირვე სურათი

მეფის სასახლეში

აქ არიან: მეფე, პაპუნა, ბერი და ფიცისკაცები; დოდობერიძე, მესხი, ავალიანი, მიქაბერიძე, მიქელაძე და იოსელიანი. ბერი წერილის კითხვას ამთავრებს

ბერი — „გემორჩილო, არ გახლავარ ქაჯაია. შენი გერი!“
 დოდობერიძე — საზიზღარი!..
 მესხი — ნუთუ ასეთი უმადურობაც!
 ავალიანი — თავისაგდება, ყველას შერცხვენა!
 მიქაბერიძე — ჩვენი სიგლაზე!..
 დოდობერიძე — დიახ, სიგლაზე, რომ ხელში გყავდა და ვერ შევბოჭეთ!
 მიქაბერიძე და იოსელიანი — გვიბრძანე, მეფე, კიდევაც შევძლებთ!
 მეფე — (დრზად აღღებულ. გულჩამკვდარი)
 მე მას მივენდე... დავუჯერე, რასაც ამბობდა...
 და უფრო ადრე ბარაკონში მე თვით ვეახლე!
 დანაშაული ვაპატიე, დანაშაული...
 რად იგვიანებს კათალიკოსი? —
 ის შესძლებს მხოლოდ... — ჰო, რას ვამბობდით?
 მან ასე რიგად სიკეთისთვის გადამიხადა?
 რა ვუყოთ, ზოგი ცდილობს მხოლოდ სხვის დამცირებას...
 და ვერ კი ამჩნევს, რომ თვით არის დამცირებული.
 ბერი — რაკი მას არ სურს სიკეთე თქვენი, —
 დაე, მიეზლოს ზღვევა! სისხლის უბედურება!
 არც შეწყნარება, აღარც დაზოგვა!
 პაპუნა — მართლაც, ფიალა მოთმინების უკვე აივსო!
 ბერი — ბრძანე, მეფე!

ახლავე წავალთ ბარაკონში და ცეცხლს გავუჩენთ!
 მეფე — იუჟიე, ბერო!
 წერილობითი შეურაცხყოფა
 საწყენი არის, მაგრამ იგი პირადულია!
 მე მას მრავალჯერ ვაპატიე ისეთი დიდი
 დანაშაული, რაც ქვეყანას უბედურს ხდიდა!
 პაპუნა — რადგან გეგონა, ღვთის ხატება გონს მოვიდოდა!
 ბერი — ის არ ყოფილა ადამიანი!
 მეფე — ხილისკარშია გამაგრებული...
 ორივე მხრიდან სალი კლდე აქვს მთლად მიუვალი!
 ასევე არის თვით რიონის მისადგომებთან.
 იქ ერთი კაცი ჩვენსას ათასს მოიგერიებს!
 ვერ მივუყენებთ ჩვენ ვერც თოფსა და ვერც ზარბაზანს!
 მათ კი ჩვენ ყველა ვეყოლებით, ვით ხელის გულზე...
 უეჭველია, მოგვაყენებს იგი დიდ ზარალს!
 და ჩვენ შევრცხვებით,
 შევრცხვებით ვინმე ჩემი ყმისგან, ეს არ იქნება!
 პაპუნა — მაშ ვაპატიოთ?
 მეფე — არა!
 რომ იგი უნდა დავიმორჩილო,
 ეს ცხადი არის, მაგრამ ერთს თავხედს
 შევაკლა ჩემი ათასი კაცი, ეს არ იქნება!
 ის, შეიძლება, ჩვენ არც შეგვებას!
 გადაიხიზნოს და შეკრიბოს ოსეთის ჯარი!
 მოიშველიოს ჩერქეზთ მთავარი...
 სვანეთის მთავრის მძახალი განლავს
 და აფხაზეთის შერვაშიძეც შვილობილია!
 ყველა ესენი ჯარს ათხოვებენ
 და ყოველ კუთხით შფოთს აგვიტებს, საშიშს, შემზარავს,
 დაგვადურევენებს მოძმეთა სისხლს... და საეჭვოა:
 ჩვენ გავიმარჯვებთ, თუ დაგვამარცხებს!
 კლდეში შემძვრალი, როგორც დათვი თავის სოროში.
 დიდი სიფრთხილით გამოვიყვანოთ!
 პაპუნა — (მდაბლად თავს დახრის) გონიერულია!
 ეს უნდა ისეთს კაცს მიენდოს... რომელიც შესძლებს...
 მეფე — შენ ხომ სთქვი წედან,
 კათალიკოსს ვესაუბრეო!
 თუ კი დაგპირდა, რად არ მობრძანდა?
 იგია სათნო, ღვთისნიერი ადამიანი.

მე მას ვუყვარვარ,
მე მან დამითმო ტახტიც და სკიპტრაც!
აი, ასეთი უნაგარო ადამიანი
მოიყვანს როსტომს, სხვა ვერავინ! — როცა მოიყვანს.
ბერი — აგერ, უცქირეთ! დედოფალთან კათალიკოსიც!
პაპუნა — ღმერთი გვიგზავნის!
მეფე — ფრიად მახარებს...

(შემოდინ კათალიკოსი და დედოფალი).

იოსებ ძმაო! გვაკურთხენ, მეუფეო!
კათალიკოსი — გაკურთხოთ ჩვენმან მაკურთხებელმან!
იყოს მშვიდობა და კაცთა შორის სათნოება!
მეფე — მობრძანდი ჩემთან!
კათალიკოსი — დედოფალს სთხოვეთ...
ხოლო მე აქვე ჩემს წერეთელთან!
მეფე — თქვენო მეუფეებავ!

(ჯდება პაპუნას გვერდით, ხოლო დედოფალი მეფის გვერდით)

განაგრძეთ საქმე საზრუნავი საოხად ჩვენდა!
მოგხსენებათ, რომ როსტომი ორგული მყავდა,
ორგული დარჩა, არ ეღირსა გამოსწორება!
კათალიკოსი — თითქოს ამბობდით: გვესტუმრაო
ზავისმთხოვნელი მონანებული?
მეფე — ის მონანება თვალთმაქცობა გამოდგა მისგან,
მოულოდნელად დაჰკრა ფეხი და უკუიქცა.
კათალიკოსი — ალბათ, თქვენ თვითონ ბრალში იქნებით!
მას თქვენთაგანი აწყენინებდა!
პაპუნა — თქვენ იღლეგრძელეთ...
ვისაც წყალობის თვალთ უცქერს ჩვენი ბატონი.
რა უფლება გვაქვს, მას ვაწყენინოთ...
დედოფალი — მომიტევეთ!
შენც მაპატიე, მეფე-ბატონო!
ნუ ჩამომართმევთ კადნიერებად!..
მართალი არის, ვერ მოიქცა როსტომი კარგად
და ამის გამო ნაწყენია მეუღლე ჩემი, —
მაგრამ ამ წყენას ნუ გააღრმავებთ.
დანაშაულის მთელ სიმძიმეს ნუ გადაიტანთ
მხოლოდ ერთს მხარეს... ჰქმენით საქმე ღვთის მოსაწონის
გამარჯვებულთა ქვეყანაში იყოს მშვიდობა!

და იყოს გული კაცთმოყვარე, შემწყნარებელი.
ალსავსე მარად სათნოებით, ღმობიერებით!
კათალიკოსი — ნათელი გული მეტყველებს შენით, შენ
ჩემო რძალო!
რომ ყველაფერში დამნაშავე როსტომი იყოს,
და მას არ ჰქონდეს თვისი წყენის რამე მიზეზი,
ვერ დამარწმუნებთ...
თქვენში ზოგიერთს გამკილავი ენა აქვს მწარე!
ისეთი მწარე, რომ ხანჯალზე უმეტეს მკვეთრობს!
თქვენ ეს მიზეზი გამონახეთ და თქვენი შემწე
ღმერთი იქნება...
მეფე — მე გულით მინდა შევირიგო! მსურს ჩამოვადგო
ჩვენს შორის სიტკბო...
რომ მოვიდოდეს, შეინანებდეს,
მე მას ყველაფერს ვაპატიებდი!
მსურს მივუგზავნო მოციქული, რომ ჩემს მოციქულს
ის ენდობოდეს, მისი სჯეროდეს...
დედოფალი — მეფე-ბატონო, მახარებ დიდად..
კათალიკოსი — შენი განზრახვა ღვთიურია. ბრწყინვალე ფრიად!
და ნუთუ კაცი ვერ გამოიხსენებ?
აახლო როსტომს?
მეფე — ვის გამოიხსენებ?
აქ ვისაც ხედავ, არც ერთს მათგანს ეს არ ენდობა...
კათალიკოსი — ეგ უნდობლობა სახარბიელო არ არის
თქვენთვის...
პაპუნა — უმეტრებისგან ვართ შეცდომილნი ცხოვრების გზაზე
და გვაპატიეთ, თქვენო მეუფეებავ!
დედოფალი — თქვენ თუ იკისრებთ,
მადლიც იქნება, სულის ცხონებაც!
კათალიკოსი — დედოფალო, საღვთო საქმეა!
ვისნათ ცხოვარი გზადაბნეული!
თუ თქვენ გულწრფელად გასურთ შერიგება,
თუ გასურთ მშვიდობა მეზობელთ შორის
და ძმასთან ძმობა, —
სამსახურისთვის მე მზად გახლავართ...
იყოს უფალი ჩემი შემწე, რათა შევიძლო
და შევასრულო სანეტარო მეფის სურვილი,
მხოლოდ მომეცი, მეფე ფიცი, რომ არაფერი დაუშავდება...
რადგან მეც უნდა მას ფიცი მივცე ჯვარზე, ბარძიმზე.

მ ე ფ ე — ვფიცავ, არ მოვეკლა
და მას მოვექცე მე საარაკოდ!
ვფიცავ მე სამგზის!
კ ა თ ა ლ ი კ ო ს ი — ამინ! გფარვიდეთ ღმერთო მალაღლი!

მცხრამ სურამი

იაშვილის ბინაზე

ბ ე ლ ა ძ ე, პ ა პ უ ნ ა, ბ ე რ ი, ფიცისკაცები და მკლბლები. მცირე
თოვლი მოდის. შემდეგ მატულობს.

ბ ე ლ ა ძ ე — იაშვილო! აბა, მზად იყავ!
წადი, შენ სუფრა გაამზადე...
პ ა პ უ ნ ა — ლორთქიფანიძე!.. შენ როგორ ჰგონებ?
რატომ დასჭირდა ორჯერ ხლება ჩვენს კათალიკოსს?
ბ ე რ ი — რა მოგახსენო, ბატონო ჩემო!
პ ა პ უ ნ ა — სანამ მეორედ არ ეახლა.
არ დაჰყვა ნებას...
ცხრა თვის წინათაც ფიცს აძლევდა სოლომონ მეფე.
მაშინ მან არ ჰქნა...
ბ ე რ ი — ვგონებ, რაღაცა გაუჭირდა და რაჭის ხალხიც
მეტად შეწუხდა, რომ მოსწყდა ბარს, მოსწყდა ქუთაისს...
თორემ მეც ვიცი,
მშრალ ქვიშაზეა დაწერილი როსტომის ფიცი.
პ ა პ უ ნ ა — შენ ჰგონებ, ხალხის გაჭირვებამ ის აიძულა?
ბ ე რ ი — და რომ ვიეტვეო სულ სხვა რამე, არ მაქვს საბუთი!
პ ა პ უ ნ ა — არა, მას გულში სხვა განზრახვა აქვს...
ბ ე რ ი — სხვა რა განზრახვა?
პ ა პ უ ნ ა — საშინელი!
ბ ე რ ი — საშინელი? თქვენ რას გულისხმობთ?
პ ა პ უ ნ ა — შენ ეს მითხარი: მისი გიორგი ახლა სად არის?
ბ ე რ ი — მისი გიორგი რაჭას აღარ მიჰკარებია,
რაცხან როსტომმა მეფე დასტოვა...
ზოგნი ამბობდნენ: აფხაზეთში გადიხვეწაო.
ხოლო ზოგნი კი — სამეგრელოში.
თუ შეიძლება და მენდობით... რა განზრახვა აქვს?
პ ა პ უ ნ ა — ეხ, ჩემო ბერო ლორთქიფანიძე...
შენა ხარ ჩემი გული და გრძნობა,
ჩემი სინდისი, ჩემი სიმტკიცე...
და რატომ ეჭვობ, არ გენდობოდე?

და რომ გენდობი, ეს გააკეთე
შენ ახლავ წადი აქვე, ახლო მესხის ბინაზე,
ამასთან ერთი შეპყრობილი უცხო კაციო,
როცა ყველანი თავს მოიყრიან.

ივარაუდო,
ის კაცი მეფეს წარმოუდგინე.

ბ ე რ ი — ნუთუ როსტომი მოდის ჩვეთან მხაკვრულის ზრახვით?

პ ა პ უ ნ ა — მერე ვაიგებ!..

აბა ისწრაფე! (ზერი გადის).

მბობენ, თითქოს როსტომს ვმტრობდე პირადი ზრახვით.

ითქოს პირადი ანგარება მამოქმედებდეს!..

ეს ჭორი, თვითონ როსტომისგან გავრცელებული.

ზოგს თვალს უბრმავეებს!..

შენ უწყი ღმერთო,

ვხრუნავ მხოლოდ ჩემი ქვეყნისთვის.

თავიცვა იგი გარეშე მტრისგან!

ბ ე ლ ა ძ ე — აბა, ბიჭებო. როგორც ვითხარით...

აქ როცა მოვა. თავაზით შეხვდით!

(შეშოდის მიქვლამე).

მიქვლამე — მეფე მობრძანდა!

პ ა პ უ ნ ა — აბა, ჰე, დახვდით!

შეშოდის: მეფე, დედოფალი, მარინე, დოდო ბერიძე,
კვალისანი და სხვები. შეხვედრის ცერემონია.

მიქვლამე და მხვდური — დღეგრძელი იყოს მეფე სოლომონ!

შეშვილი — ჩემი სახლი ბედნიერია საშვილიშვილოდ.

დედოფალი — იაშვილო, მე დიდად მომწონს

ასე შემკული კარ-მიდამო — ეს ბაღნარია...

ქებას ამბობენ თვით შენობის მორთულობაზე...

შეშვილი — დედოფალო, მოხარული ვარ...

ი. ინებეთ... გთხოვთ ნამგზავრებს... იქ მოისვენოთ...

სოლომონი გადიან იაშვილის ნიპატყებით.

ჩვენთან მეფე და პაპუნა).

მიქვლამე — პაპუნა ჩემო! დავიგვიანე?

პ ა პ უ ნ ა — დროზე მობრძანდით!

მიქვლამე — მაგრამ როსტომი?

პ ა პ უ ნ ა — როსტომიც მოვა!

მხოლოდ მცველები დარჩებიან რიონის გაღმა!

მენავეები ჩასძირავენ რიონში ნავებს...

ასეთი ხერხით აბულაძეს უმოქმედნია!

მ ე ფ ე — მაგრამ მისმინე:

წუხელ მთელს ღამეს არ მძინებია!

პ ა პ უ ნ ა — გეტყობა, მეფევე!

მ ე ფ ე — და გადავწყვიტე, ვაპატიო, ხელი არ ახლო

პ ა პ უ ნ ა — რას ბრძანებ, მეფევე?!

მ ე ფ ე — დიახ, მე ვბრძანებ,

იგი არ არის ჩვენთვის საშიში.

პ ა პ უ ნ ა — მეფეო, იგი საშიში გახლავს.

მ ე ფ ე — არა! არა!

მე რომ დავსაჯო ახლა იგი, ახლა როდესაც

ჩემს ფიცს მოენდო, ვერაგობა იქნება ჩემგან!

ასეთის ქცევით ავიმხედრებ მის ნათესავებს,

დიდგვაროვანებს და გავიჩენ ერთი მტრის ნაცვლად

მრავალ ათეულს... არა-მეთქი! მე გადავწყვიტე!

დ ე დ ო ფ ა ლ ი — (ბრუნდება) მეფევე ბატონო, ალბათ, მალე

როსტომიც მოვა...

მ ე ფ ე და პ ა პ უ ნ ა — დიახ, დედოფალო...

დ ე დ ო ფ ა ლ ი — ვერ წარმოიდგენ, გული რაოდენ მოხარულია...

გზაშიც გითხარ —

მოხარულია, რომ შეინდობ და აპატიებ...

ჩამოვარდება მყუდროება და სიტკბოება...

მაგრამ მე ერთი საიდუმლო მაქვს...

და მხოლოდ ახლა გაგიბედავ... ახლა როდესაც...

(პაპუნას აცქერდება).

პ ა პ უ ნ ა — მე ბოდიშს ვიხდი... (პაპუნა გადის).

მ ე ფ ე — გულდასმით გისმენ!

დ ე დ ო ფ ა ლ ი — დიდი ხანია, მინდოდა შეთქვა...

მარინე სწუხდა ერთ ყმაწვილ კაცზე...

მასზე ფიქრობდა...

მეც ვადასტურებ, ის ყმაწვილი ჩინებულა!

თავდადებული! შენი საქმის მარად ერთგული.

მაგრამ მშობლების მეოხებით ქმნილი უბედო.

მარინეც გრძნობდა, უწამლავდნენ ჰედნიერებას...

გულით დარდობდა, ვნახე ჩუმად ნამტირაღევიც.

მე რა შემეძლო... ვაიმედე, ნუგეში მივეც.

მეფევე-ბატონო, ალბათ, მიმიხვდი:

ჩვენ ქალს მარინეს, გიორგი უყვარს...

მ ე ფ ე — მაგას რას ბრძანებ?

დ ე დ ო ფ ა ლ ი — დიახ, ნიშანსაც ატარებს ქალი!

მ ე ფ ე — გიორგისაგან ნიშანს ატარებს?

დ ე დ ო ფ ა ლ ი — იმათ სიყვარულს შეუძლიან აღმოფხვრას მტრობა.

თუ კიდევ რამე დარჩენილა... რას იტყვი, ჩემო?..

პ ა პ უ ნ ა — (შემოდის) მაპატიეთ!

როსტომის ვაჟი!

ეზოში ცხენი შემოაქენა.

მ ე ფ ე — როსტომის ვაჟი?

დ ე დ ო ფ ა ლ ი — ნუთუ გიორგი?

პ ა პ უ ნ ა — დიახ, უფროსი.

მ ე ფ ე — მობრძანდეს!

ჩანს, სადღაც იყო, გაუგია და წამოსულა!

(შემოდის გიორგი).

გ ი ო რ გ ი — მეფევე ბატონო! დედოფალო! მოხარული ვარ,

რომ მე თქვენს კალთას ვეამბორები!..

მე გზად მომავალს შემატყობინეს,

რომ აპატიეთ როსტომს — მამაჩემს —

და იაშვილის ბინაზე მას ზეიმს უმართავთ...

არ აქვს საზღვარი ჩემს სიხარულს და აღტაცებას...

მ ე ფ ე — ადექ, ყმაწვილო!

მამა-პაპების დანაშაულს, ან წამხდარ საქმეს,

გამოასწორებს მომავალი ახალგაზრდობა!

დიახ, შევეუნდე მე მამაშენს და დღეის შემდეგ

იქნება ზავი და მოყვრობა მოძმეთა შორის!..

პ ა პ უ ნ ა — ბრძანოს უფალმა...

გ ი ო რ გ ი — ბატონო მეფევე, თქვენც დედოფალო! გამოგიტყდე-

ბით...

მე მკვდარი ვიყავ, დამარხული ცოცხლად მჩწაში...

დღეს შენმა სიბრძნემ, სულგრძელობამ ფრთები შემასხა

და ეს ცხოვრება შემაყვარა, ვიდრე მიყვარდა.

დიდად აფასებ ადამიანს და მის სიცოცხლეს

და შენ ქვევევრომს უფრთხილდები მამობრივ ზრუნვით.

მიტომ შეუხდე ჩემს მშობლებსაც...

პ ა პ უ ნ ა — შენ სხვა კაცი ხარ...

ვერ აიტანე შენ მშობლების აუგი საქმე,

გაიქეც სადღაც...

გ ი ო რ გ ი — ბიძია ჩემო, მეც მაპატიე და ჩემს მშობლებსაც!

პ ა პ უ ნ ა — ვგონებ, მოდიან!..

ყველას თავის გზით, შვილო, ჩემო, ღმერთმა შეუწოდოს და აპატიოს.

მ ხ ლ ე ბ ე ლ ი — მობრძანდა როსტომ ერისთავი...

(შემოდის რ ო ს ტ ო მ ი შვილებით. მეორე მხრით შემოდის მ ა რ ი ნ ე და მეფის ამილა).

პ ა პ უ ნ ა — აა! როსტომ ჩემო! ძლივს, ჩემო როსტომ!

რ ო ს ტ ო მ ი — შვილო, გიორგი!

მ ა რ ი ნ ე — გიორგი!

გ ი ო რ გ ი — მეც ვხარობ თქვენთან!

რ ო ს ტ ო მ ი — მეფევ ბატონო! შენს წინაშე დამხოზილი ვარ, მიიღე ჩემი ერთგულება ამიერიდან.

მ ე ფ ე — გისურვებ მარად ბედნიერებას.

რ ო ს ტ ო მ ი — დედოფალო, თქვენს სათნოებას მდაბლად ქედს ვუხრი...

(გიორგის)

სად იყავ, შვილო!

არ მოველოდი. რომ ჩემს შვილსაც თქვენთან ვნახავდი...

(პაპუნას)

მე იმედი მაქვს, დაივიწყებ ყოველგვარ წყენას...

პ ა პ უ ნ ა — ძველი წყენა რა სათქმელია,

თუ ეღირსები ახალ სიხარულს...

რ ო ს ტ ო მ ი — დიახ, დიახ, ახალ სიხარულს...

დაკარგული შვილიც ვიპოვე... (თაუნისთვის)

ჩემი კაცები იგვიანებენ!

რა დემართათ?

პ ა პ უ ნ ა — რაკი ჩვენთან ხარ, შეგვეცვლება წყენა სიამედ!

ხომ ასე არის? გეუბნება?

რ ო ს ტ ო მ ი — ბატონო. მაგას რად ბრძანებ?

შვილო მეთოდე,

ჩვენი კაცები? ჩვენი მცველები?

პ ა პ უ ნ ა — როსტომ, მცველები რისთვის გჭირდება?..

მცველი სჭირდება დამნაშავეს, უფრო თავდამსხმელს...

რ ო ს ტ ო მ ი — ისე, ბატონო... იგვიანებენ... თორემ მე სხვაფერი...

კათალიკოსის წმინდა ფიცი საწინდარია...

პ ა პ უ ნ ა — არა, როსტომ, მართალს არ ამბობ!

შენ გულში ისევ მზაკვრობაა, მეფის ღალატ!

მ ე ფ ე — წერეთელო!

რ ო ს ტ ო მ ი — მეფევ ბატონო, აი ეს ხალხი ერთმანეთს მუღამ გვაძულებდნენ, დღესაც ასეა!

პ ა პ უ ნ ა — არა იყო რა უმიზეზო, რასაც ვიქმოდი და ვერცა რამეს უმიზეზოდ გაგიბედავდი! მოდიხარ ჩვენთან, ვითომ გულით შენანებულნი, მოსისხლესთან კი შენ შუამდგომლობ... (ყველას გაკვირვება).

(ყველას გაკვირვება).

რომ შერჩეულ დროს გალესილი მახვილი ჩაგვეცქ!

აბა, უცქირე!

ბურო, მოიყვა!

ხომ იცნობ ამ კაცს?..

რ ო ს ტ ო მ ი — (ზარდაცემული) ეგ... ეგ...

პ ა პ უ ნ ა — ოსმან-ალი...

რ ო ს მ ა ნ — შემიპყრეს... ყველაფერი იცის პაპუნამ.

პ ა პ უ ნ ა — (ოსმან) თქვი, თუ სიცოცხლეს აფასებ შენსას.

რ ო ს მ ა ნ — როსტომი სწერდა... ჯარს სთხოვდა სულთანს...

მე გამომგზავნეს თადარიგისთვის...

და თან წერილიც გამომატანეს...

პ ა პ უ ნ ა — აი წერილიც!

ოცი ათასი თურქი უნდა შემოეყვანა

და ტყვედ შეეპყრო ზეკარზე მეფეც!

მ ე ფ ე — უმადურო! ვერაგო როსტომ...

გ ი ო რ გ ი — ოხ, მამაჩემო!

ერთხელ შევიძელ, აგარიდე იქ, ბარაკონში

გვრის შერცხვენა და ღალატის შავი განზრახვა.

დღეს აღარ ძალმიძს...

ა! შენ არ ხარ პატიოსანი...

შენს სისხლს ვერ დავღვრი, რადგან მამა ხარ!..

მ უკანასკნელ საქმეთა გამო

მიიღე ჩემგან მადლობა...

მანას დაიქვს. ყველანი შეკრთნენ. როსტომმა

წამოიძახა: „შვილო!“

მ ა რ ი ნ ე — გიორგი!

გ ი ო რ გ ი — მამაჩემო!

შენ არ გიყვარდა არც შენი შვილი, და არც სამშობლო.

შენ ჩრდილში ვჩანდი მეც მოლაღატედ

და მშობლიური მოვალეობა მაიძულებდა
დუმილს... ო, დუმილს... მარინე!
აი, დუმილიც მოდის... მთხრის თვალებს...
მანც შენ გხედავ, ჩემო მარინე...
ვხედავ ყვავილი უცხოდ გაშლილა,
ჩემთან დგას ახლოს...
მაგრამ ხელეზე მადევს ბორკილი...
მძიმე... მძიმე... (ყვება).

მ ე ფ ე — როსტომ! როსტომ!
ეს მსხვერპლი შენი ავკაცობის ნაყოფი არის!
გაიხსენე, შე ავაზაკო,
შენ ჩვენი ხალხი უცხოელებს საყლელად მიეცე;
შენ აქეზებდი, გვარი ჩემი მოესპოთ სრულად...
შენ მომატყუე ომში ხრესილთან,
შენ მომატყუე, როს შეგინდე დანაშაული —
შენ დღესაც, წმინდა ფიცის შემდეგ, მახვილს გვიმზადებ
და შენმა ქცევამ, ვერაგულმა, შვილიც იმსხვერპლა...
არა, შენს თვალებს არ უნდოდა ჩვენთვის სიკეთე!
ბოცა ჩვენს თვალებს ტკივილისგან ცრემლი სდიოდათ,
ჩვენს მწუხარებას ვერ ხედავდნენ შენი თვალები...
მაშ დაეთხაროს, დაეთხაროს როსტომს თვალები!

ა ბ უ ლ ა ძ ე — დაეთხაროს როსტომს თვალები!
როსტომი — (მოტეხილი) ვაგლახ და ვაი შენ, ჩემო თავო!

(როსტომი შებოჭვს და მისი დანარჩენი შვილებიც).

დ ე დ ო ფ ა ლ ი — მეფევე! მარინე! მას უშველეთ!
მან საწამლავე...

მ ე ფ ე — შვილო მარინე! ჩემო გოგონი, რა ჩაიდიხე?

პ ა პ უ ნ ა — მეფის ასულო...

მ ე ფ ე — რატომ ჰქენ, შვილო?

მ ა რ ი ნ ე — არ შეიბრალებთ ის ერთადერთი...

არ შეიბრალებთ...

თქვენ შორის იყო ნათელის გულით

და თქვენმა მტრობამ იმსხვერპლა იგი...

და გაგეცალათ...

მეც მასთან... მასთან...

აგერ გიორგი! გიორგი, ჩემო!

რატომ დამტოვე? შენი ფიცი რატომ გასტეხი?

ბაღში უცადე იმ ვარდის გაშლას...

და ბორკილები სიკვდილისა დაიდგე გულზე...
ჩემო რჩეულო, ის ყვავილიც არ გაიშლება...
შენი ლანდალა!..

მ ე ფ ე — შვილო!

მ ა რ ი ნ ე — (აგონიაში, ნაწყვეტ-ნაწყვეტ).

სიკვდილმა შენი თავი წამართვა...

და აქ სიცოცხლე მე რაღად მინდა?

ჰამავე! დაგვმარხე ერთ სამარეში!..

ეს საჩუქარიც თან ჩაგვაყოლებო... (ყვება).

მ ე დ ო ფ ა ლ ი — ეხ, უბედურო! შვილო, მარინე!

ჩვენმა სიავემ, დუხჭირობამ მოგიღო ბოლო!..

მ ე ფ ე — რად დავისაჯე? რად! რად?

(რომად დამწუხრებული ატირებული გრძნობით).

ძისაყვედურე, შვილო მარინე!

შენც, შენც გიორგი! მი-სა-ყვედურეთ!

ო, საბრალო ვარ და უბედური...

დამნაშავე ვარ,

რომ ვერ ვიზრუნე მე თავის დროზე...

ან რა ვიცოდით?..

უნდა მცოდნოდა?

არა, არა ვარ გულთამხილავი!

უნდა მომესპო, ვინც კეთილს სპობდა

და რომ, ეს არ ვქმენ, შეეწირენით

ძახინჯ ბუნების, ველურის ზრახვას

არა უმანკო, ნორჩი სიცოცხლე,

იძედი ჩემი... მომავლის სხივი...

ეს ჩამწვდეს გულში და მანუგემოს?

არავინ არის!..

უზუნაესო! შენ შემოგვედრებ!

ბე დავისაჯე...

როს მხეც შვება... მიეც მშვიდობა!

დ ა ს ა ს რ უ ლ ი